Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1998 йил 14 август жума

Сотувда эркин нархда
№ 162 (1943)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

ИСТИҚЛОЛ ТАРОНАСИ

ЭЛИМ

Қафасларни бузган қушим,
Кишанларни узган қушим,
Учган қушим, кучган қушим,
Жоним элим.

Гарчи ёди ёдда қолди,
Ёмон куннинг ортда қолди,
Кўзларингизда тонг уйғонди
Жоним элим.

Чарақлайди осмонларинг,
Ўғил-қизинг — посбонларинг,
Қутламоқда Усмонларинг
Жоним элим.

Олтин гуллар тошларингда,
Ҳумо учар бошларингдан,
Кут-барака ошларингда
Жоним элим.

Бахтинг қутлуғ бўлсин, букун,
Тахтинг қутлуғ бўлсин букун,
Нақдинг қутлуғ бўлсин букун,
Жоним элим.

Севинчинг мўл, насибанг бут,
Яхшилик эк, яхшилик кут,
Йўлбошчингнинг қадрига ет
Жоним элим.

Юртинг нурга тўлаверсин,
Биринг икки бўлаверсин,
Оллоҳ обрў бераверсин
Жоним элим!

Гулчеҳра ЙЎЛДОШЕВА.

ПРЕЗИДЕНТ ОҚСОҚОЛГА МАКТУБ ЙЎЛЛАДИ

Яқинда республика газеталаридан бирида Урганч шаҳридаги энг кекса оқсоқол Болта бобо Давлатовнинг мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов номига очиқ хати эълон қилинган эди.

Бу хатда ва мамлакатимиз раҳбарига бағишлаб мувашшаҳ услубида ёзилган шеърда 95 баҳорни қаршилаган, ҳаётида кўп нарсани кўрган оқсоқол жонажон Ўзбекистоннинг мустақиллигини, давлатимиз ўзининг буюк келажагини қураётгани ҳамда бу йўлда жаҳон ҳамжамиятида обрў-эътибор қозонганини кўришни насиб этгани учун Оллоҳга шукрона айтади. Мамлакат мустақиллигининг етти йиллиги арафасида Болта бобо Президентга мурожаат қилиб, халқимиз диний эътиқод учун йўл очиб берилгани, маънавий ва миллий қадриятлар қайта тиклангани, оддий кишиларнинг фаровонлигини ошириш йўлидаги шахсий ташаббускорлиги учун кекса авлод вакиллари номидан миннатдорлик билдиради.

Яқинда Болта бобонинг уйи меҳмонга тўлди. Вилоят ҳокимлиги ходимлари, шоирлар, дўстлари ва қўшнилари оқсоқолни зиёрат қилгани келишди. Унга Президент Ислом Каримовнинг шахсий табрикномаси ва совғалари топширилди. Болта бобо Давлатов мамлакатимиз раҳбарининг эътибори ва ғамхўрлигига миннатдорлик белгиси сифатида унга мумтоз шоир Огаҳий ғазалларининг ўзи авайлаб-асраб келган ноёб қўлёзмасини ҳадя қилди.

Т. ШАМАКОВ,
ЎзА мухбири.

БАЙРАМ ТУҲФАЛАРИ

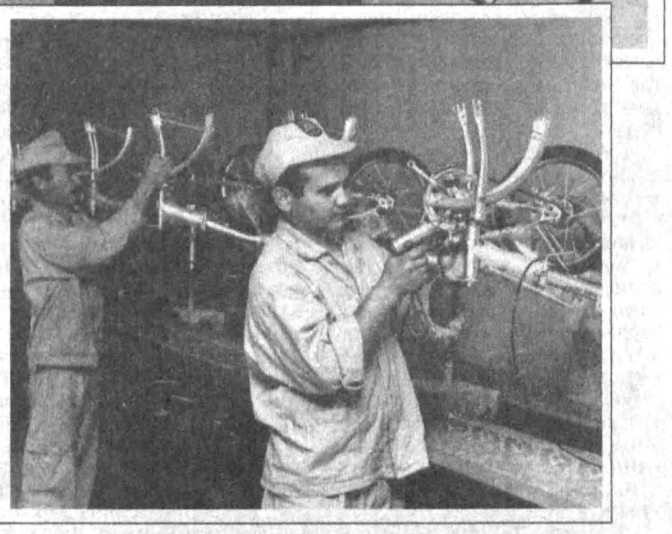

Юқори Чирчиқ туманида яна бир қўшма корхона ишга тушди. Энди болаларнинг қувончли кунлари кўп бўлади. Улар, айниқса, совға олган кунларини сира ҳам унутмасалар керак. Болангизга агар велосипед совға қилсангиз-чи? Бундай пайтда сизга «Санлайт» Ўзбекистон-Хитой қўшма корхонаси ёрдам беради. Унинг велосипедларини кўрган ҳар қандай боланинг кўзи қувнаши турган гап.

Мазкур қўшма корхонада айни пайтда турли ёшдаги болаларга мўлжалланган 13 хил велосипед ишлаб чиқарилмоқда.

«Санлайт» бир йилда 200 мингта велосипед ишлаб чиқариш қувватига эга. Корхона жамоаси йил охиригача 20 мингта велосипед тайёрлашни режалаштирган. Тўғри, ҳозирча бу ерда тайёр қисмлар терилмоқда. Лекин, корхона бу билан чекланиб қолмайди. Яқин кунларда унинг аксарият қисмлари ҳам шу ернинг ўзида тайёрлана бошлайди. Бу эса табиийки, маҳсулот таннархининг пасайишига олиб келади. Корхонада бундан ташқари ногиронлар аравачалари ҳам тайёрланади. «Санлайт» келажакда ўз маҳсулотларини қўшни — Марказий Осиё мамлакатларига ҳам жўнатишни мўлжалламоқда.

СУРАТЛАРДА: велосипед тайёрлаш жараёни акс эттирилган.

Р. НУРИТДИНОВ (ЎзА)
олган суратлар.

КУЗ-ҚИШ ДАВРИДА ИШЛАШГА ҲОЗИРЛИК

Вазирлар Маҳкамасида республика иқтисодиёти тармоқларини 1998-99 йилнинг куз-қиш даврида ишлашга тайёрлаш масалалари бўйича комиссиянинг мажлиси бўлди. Унда тегишли вазирлик ва идоралар, Тошкент шаҳар ҳокимлиги, уюшма ва корпорациялар, концерн ва бирлашмалар, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари, мутахассислар иштирок этди.

Мажлисни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари, мазкур комиссия раиси Исмоил Жўрабеков бошқарди.

Мажлисда Вазирлар Маҳкамасининг “Республика иқтисодиёти тармоқларини 1998-99 йил куз-қиш даврида ишлашга тайёрлаш тўғрисида”ги қарорининг бажарилиши ҳақидаги масала муҳокама этилди. Республика энергетика ва электрлаштириш вазирининг биринчи ўринбосари Г.Толмачев, коммунал хизмат кўрсатиш вазири В.Михайлов, “Ўзгазузатиш” давлат бирлашмасининг бош директори Н.Жулин, “Кўмир” акциядорлик бирлашмасининг бош директори А.Лелеко ва бошқаларнинг шу ҳақдаги ахборотлари тингланди.

Сўзга чиққанлар мамлакат иқтисодиёти тармоқларини бўлажак куз-қиш даврида ишлашга тайёрлаш бўйича муайян ишлар амалга оширилаётганини таъкидладилар. Хусусан, шаҳар ва туманлар, корхона ва ташкилотлар, уй-жойлар, соғлиқни сақлаш, халқ таълими, маданий-маиший, савдо ва умумий овқатланиш муассасалари ҳамда қишлоқ хўжалиги корхоналарини куз-қиш даврида барқарор ишлашга тайёрлаш юзасидан муҳим чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Буғ қозонлари, иссиқлик, сув қувурлари, газ тармоқларини сифатли таъмирдан чиқариш, қаттиқ ва суюқ ёқилғи, техник тузнинг зарур заҳираларини яратиш, уй-жойларни тузатиш аниқ ишлаб чиқилган жадвалларга мувофиқ бажарилмоқда. Айни вақтда мажлисда бу борада мавжуд айрим муаммоларга эътибор қаратилди ва уларни қисқа вақтда бартараф этиш юзасидан мутасадди ташкилотларнинг раҳбарларига кўрсатмалар берилди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари Қ.Хаққулов, Р.Юнусов, Тошкент шаҳар ҳокими К.Тўлаганов қатнашди.

(ЎзА)

1. Мустақилликни сиз қандай тушунасиз?
2. Эртанги кунни қай тарзда тасаввур этасиз?
3. Ўзингиз яшаётган жойда қандай ўзгаришлар бўлди?

Имомали НАЗАРОВ — Фарғона вилояти, Ўзбекистон туманидаги «Умид» фермер хўжалиги раҳбари:

ИСТИҚЛОЛ МОҲИЯТИ

РУҲИМИЗ ТЕТИК, ДЕМАК ИШИМИЗ ЯХШИ

1. Мустақиллик — бу эркин нафас олиш, эркин фикрлаш, эркин меҳнат қилиш ва эркин яшашдир!

Биласизми, ёш бола эдим, раҳматли дадамнинг: «фалончи уйини шифер қилгани учун текшир-текшир қилишибди, уйига ҳаммом қурган экан бузиб ташлабди, тўйига машҳур артист олиб келгани ёки таъзияга боргани учун ишдан олиб ташлабди», — деган гаплари қулоғимга чалинар эди. Ўшанда бу сўзлар ғалати туюлар, тўғриси, буларнинг маъносини кейинчалик тушуниб етдим. Қарангки, ўзбек халқи ҳар қандай оғирликларга қарамасдан пахта етиштир... устидан «кукуруз»лар заҳар... дорини сепиб кетса бўлар... лекин яхши яшашга ҳаққи ... экан! Мустақиллик туфайлигина бу нарсалар барҳам топди, халқимиз қилган меҳнатига яраша яшамоқда.

Илгарилари магазинларда ўзбек халқи учун ун, шакар, оқ қанд, макарон, гуруч бўлар эди, холос. Ҳозир савдо расталарига эътибор берсангиз, кўзингиз қувонади, бозорларга кирсангиз, дилингиз яйрайди! Одамнинг жонидан бошқа ҳамма нарса топилади! Халқимизнинг қураётган имората-ю, минаётган машиналарини, кияётган усти боши-ю, қилаётган тўй-маъракаларини айтмайсизми? Булар ҳаммаси — Мустақиллик мевасидир! Илгари собиқ Иттифоқ даврида бу нарсаларни эркин қилиб кўрингчи... нима бўларди...

2. 1991 йилда, фермер хўжалигимни ташкил этган пайтимда, ерни ҳайдаш, ишлов бериш, экиш, ўриш ва бошқа ишлар учун техника излаб, бормаган жойим қолмас эди. Зўрға топилган техникани ишга солиб, ишларни охирига етказгунча бузилавериб бағримизни қон қилиб юборар эди. Мана, ҳозир «Кейс» комбайнининг худди енгил машинадай юриб дон ўриб кетишини, «Магиум» тракторларининг ер ҳайдаб кетишини кўриб туриб, ишонасизми, кўзимдан ёш чиқиб кетади. Албатта бу хурсандлигимдан. Чунки бу нарсанинг қадрини қийинчилик кўрган одам билади. Ўзимизда чиқаётган машиналарни айтмайсизми? Айниқса, биз учун маҳсулотларимизни шифохоналарга, болалар боғчаларига элтиб беришда «Дамас» жуда қўл келмоқда. Биз ака-укаларда «Москвич», «Жигули» бор эди. Ўзимизнинг машиналар ишлаб чиқилиши билан дарҳол уларни сотиб, «Нексия» олдик. Онамиз ҳар сафар машинага чиққанларида ҳам, тушганларида ҳам шундай эркин замонга, яратганга, юртбошимизга дуолар ўқийдилар.

Фермер хўжалигимиз ташкил этилгандан бери, яъни 6-7 йил мобайнида қаддимизни анча тиклаб олдик. Ҳозир янги бўлмасада, ўзимизнинг тракторимизга, енгил автомобилларимизга, ўз ишчиларимизга эгамиз. Бугунги кунда сут маҳсулотлари — қаймоқ, қатиқ, творог, музқаймоқ ишлаб чиқариш билан бирга давлатга дон ва сабзавот маҳсулотлари топширишда баҳоли қудрат ўз улушимизни қўшяпмиз. Эришаётган барча ютуқларимиз давлатимиз раҳбарининг олиб бораётган одилона саъйи-ҳаракатининг маҳсулидир.

Янги иш бошлаган кунлар билан ҳозирдаги ишларимизнинг боришини таққосласам, жуда катта ўзгаришлар сезилади. Илгариги қийинчиликлар, етишмовчиликлар, тўсиқлар кескин камайган, иш унуми анча юқори.

Мана ўтган йили ҳар бош сигирдан 4003 литрдан сут соғиб олдик. Бу 1991 йилги кўрсаткичимиздан анча юқори.

Юртбошимиз голландиялик фермерлар фаолияти ҳақида гапираётганларини кўриб, ўзимга ўзим: «наҳотки шу 40-50 литр сут берадиган сигирларни ўзимизда боқа олмасак? Сут маҳсулотларини қайта ишловчи цехлар қуришимиз мумкин-ку», — деб савол берардим. Мана ҳозирги кунда фермамизда 30-40 литр сут берадиган сигирлар сони тобора ортиб бормоқда, сутни қайта ишловчи цехимиз кундан-кун кенгайиб, маҳсулот тури кўпайяпти.

Республика Бизнес-Фонди бошқарувига 20527191 сўмлик лойиҳа топширганимизга олти ой бўлди. Унга асосан сутни қайта ишловчи цехимизни қайта қуриб, маҳсулотларимизнинг сифатини ҳам, миқдорини ҳам кескин кўтарамиз. Агар шу лойиҳамизга рухсат берилса борми, худди ўзимиз ҳавас қилган голландиялик фермерлардан қолишмайдиган фермер бўламиз. Ўшанда аниқ ишонаман: ҳатто голландияликлар ҳам маҳсулотларимизни харид қилишади. Чунки бизнинг серқуёш юртимизда етиштирилган маҳсулотнинг таъми, сифати бошқача-да.

Ҳозир ким билан гаплашманг, замонамизга кўз тегмасин, — деб гап бошлайди. Ҳақиқатан ҳам ўтган етти йилда эришилган ютуқлар ҳақида ёзаман десангиз поёни йўқ. Мана мен америкалик ва германиялик фермерлар билан учрашганимда улар ҳозирги кундаги даражага 100-200 йил давомида етишганликларини айтишди. Муболағасизки, Ўзбекистонимиз қисқа 7 йил давомида жуда катта зафарлар қучди. Бу, албатта, тўғри сиёсат ва машаққатли меҳнат натижасидир, келажагимиз шубҳасиз — порлоқлиги мужассамдир унда.

3. Мен фермер сифатида аввало ўзим яшаётган жойда одамларнинг дунёқараши, тафаккури, маданияти, маънавий тушунчаси ўзгараётганини кўриб, келажакка катта умидлар билан интилиб меҳнат қилаётганини кўриб қувониб, танамга сиғмай ғурурланиб кетаман. Илгари биз «Фалончи амалдорнинг боласи олий ўқув юртига кирибди», — деб эшитардик. Мустақиллик натижасида, ўқув юртларида тест синовлари асосида имтиҳонлар бўлаётгани туфайли оддий деҳқон фарзандлари ҳам олий ўқув юртларида, ҳатто хорижий давлатларга бориб таҳсил олаётганларини кўриб турибмиз. Бир мисол: мактаб директори бизнинг фермер хўжалигимиз ерида комбайн ўримга тушганини кўриб, ўғлига: «Бор, ўрим бўлаётган жойдан молингга бир кўтарим ўт олиб кел, — деб буюради. Шунда ўғли: « Дада, у Имомали фермернинг ери, хусусий мулки, ўт олсак уят бўлади» — депти. Ана, ёш ўқувчининг дунёқараши, хусусий мулкка бўлган муносабати қай даражага етган.

—«Ўғлимнинг тафаккуридаги ўзгаришдан танамга сиғмай ғурурландим ва гапимдан унинг олдида хижолат ҳам бўлдим», — дейди ҳалиги директор.

Туманимиз аҳли кўтаринки руҳда меҳнат қилмоқда. Фермерлар, тадбиркорлар қўллаб-қувватланмоқда. Катта қурилишлар ва ободончилик ишлари қилинмоқда. Халқимизнинг руҳи тетик, соғлом вазият ҳукм сурмоқда.

«Халқ сўзи» мухбири
Қурбон ЭШМАТОВ
тайёрлади.

ҲАР БИР КУН ҒАНИМАТ

Сирдарё вилоят ҳокимлигида ғўза парваришини жадаллаштириш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда туманларнинг ҳокимлари, агросаноат мажмуи ходимлари, тегишли ташкилот ва муассасалар, қишлоқ ва сув хўжалиги тизими раҳбарлари иштирок этди.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари, қишлоқ ва сув хўжалиги вазири Исмоил Жўрабеков бошқарди.

Йиғилишда вилоят деҳқонлари бу йил 141 минг гектар ерда пахта етиштираётгани таъкидланди. Дала меҳнаткашларининг шижоатли меҳнати туфайли барча майдонларда чигит барвақт ундирилиб, тўла гектарлар ҳосил қилинди. Баҳор серёғин келиши, сел ва дўл ёғиши оқибатида зарар кўрган 3О минг гектар ерда чигит қайта экилди.

Айни вақтда кўпгина жойларда ғўза ривожи ўтган йилга нисбатан орқада қолмоқда. Айрим далаларни бегона ўт босган, кўсак қурти ва ўргимчак кана оралаган. Чеканка сифатсиз бажарилгани натижасида ғўза ғовлаб кетган. Суғориш ишларини ҳам кўнгилдагидек деб бўлмайди.

Шунингдек, йиғилишда ғалладан бўшаган майдонларни пешма-пеш шудгорлаш ва такрорий экинлар экиш масалалари ҳам кўриб чиқилди.

Йиғилишда вилоят ҳокими Ўктам Исмоилов қатнашди.

Ф. НОРМАТОВ,
ЎзА мухбири.

Тарихни, айниқса бугунги воқеликни таҳлил этиш ҳамиша келажак тараққиётининг кўзга ташланаётган, маълум даражада амалга ошиши тахмин қилинаётган янги, прогностик, фалсафий хулосалар умумлашмасини вужудга келтиради. Борлиқ, тарих ва инсониятнинг боғлиқлигининг моҳияти ҳам шунда.

Асримизнинг мўъжизакор етти йили

ТАРАҚҚИЁТ ВА ДЕМОКРАТИЯ

Мураккаб шароитда тарихий йирик бурулишлар даврида халқни ойдин йўлдан бошлаб боришнинг ўзи бўлмайди. Бунинг учун раҳбарга катта билим, қилинаётган ишга комил ишонч, буюк кенг дунёқараш ва ахлоқ лозим, албатта. Ҳаёт синовларидан ўтган йўлбошчи оғир даврда озод яшаш ҳуқуқига эга бўлган ўз халқини бахтли ҳаёт сари етаклайди. Табиийки, унинг номи инсоният тарихидан муносиб ўрин олади...

Қанча экан тарихда бундай номлар? Афсуски, улар кўп эмас. Ва шундай йўлбошчиси бор халқ бахтиёрдир. Биз бахтли халқмиз... Қачон мендан давримизнинг энг муҳим жараёнларида ўзбек халқига бош бўлган ким деб сўрасалар, мен Президент Ислом Каримов, деб жавоб бераман. Айнан унинг ташаббуси билан Ўзбекистон халқлари тарихда биринчи бор демократия сари ўзларининг йўли билан дастлабки қадамларини қўйдилар.

Аммо, айтиш кераккки, мақсадга эришиш учун ишлаб чиқилган аниқ йўналишларни яратиш осон кўчмади. Яқин 90-йилларни эслайлик. Тоталитар тузум таназзулга юз тутгандан сўнг юзага келган эйфория барчани қамраб олади. Ўша вақтда ҳаммамизга инсоният охир оқибатда тўла-тўкис Демократия даврига кираётгандек, нафақат фашизм, коммунизм, колониализм ва бошқа «изм»лар асридан ўтгандек, кўрилмаган даражада қарама-қарши сиёсий тизимлар ва идеологиялар асри тугагандек кўринган эди. «Тоталитар тузум емирилгандан кейин дунёнинг қутбларга бўлиниши барҳам топди. Лекин шу туфайли у хавфсизроқ, барқарорроқ, собитқадамроқ бўлиб қолдими?» (И. Каримов. «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» 6-б.). Иккинчи минг йиллик тугаши арафасида дунёнинг мўрт бўлиб турганлигини англаш, фавқулодда мураккаб бўлган жараённи таҳлил этиш Президентнинг халқ ва давлат ҳаётидаги барқарорликни сақлашнинг янги томонларини излаши ва топишга интилиши хаёлпарастларни ҳушёрликка, барча фикр юритувчи инсонларни жиддий ўйлаб кўришга ундади. Жумладан, у бутун жаҳон сиёсатида ҳар қандай зўравонлик ва куч ишлатишдан, ҳар қандай қурол-яроғ ва тазйиқлардан устун келадиган тафаккур дунёга келаётганини, энди ёқавайронлик, қирғинбарот келтиришлар ибтидоий ҳодиса эканлигини, «зўр бўлсанг ўзингни ақлинг билан кўрсат», «куч — билимда, тафаккурда» қабилида иш тутиш вақти келганлигини бошқалардан кўра тезроқ англади, бошқалардан кўра чуқурроқ тушунди. Энди борган сари юзма-юз туриб фикрлашиш, муаммоларни музокаралар йўли билан ҳал этиш ва ана шу аёвсиз музокаралар пайтида соғлом ақл, идрок тантанасига эришиш зарурлигини кўрсатиб берди.

Президент Ислом Каримов мустамлакачилик ва ирқий камситишларнинг йўқ қилинганлиги, минтақалараро муносабатларда мувозанатнинг ўзгариб кетганлиги, аниқроқ қилиб айтганда, жаҳон харитасида янги мустақил давлатлар пайдо бўлганлиги, жаҳон тараққиётида Осиё қитъаси мамлакатлари ролининг ошиб бораётганлиги XXI аср ижтимоий-сиёсий жараёнларининг ўзгаришига сабаб бўлишини чуқур англаган ҳолда такомиллаштирди.

Президент назарида, демократик тараққиётнинг турли қадриятлари, тамойиллари ва меъёрлари такомиллашиб, бир-бирини бойитиб, оммабоп тус олмоқда. Энди ана шу қадриятлар ер юзининг турли мамлакатларида турли халқлар ва миллатларнинг ягона, умуминсоний қадриятларига айланмоқда. Зотан, инсон ер юзининг қайси бурчагида бўлмасин, у, энг аввало, инсонлигини тушунмоғи, инсон каби яшамоғи даркор. Ўзбекистон назарида жаҳон тараққиёти ана шунга асосланмоғи лозим.

Собиқ Иттифоқ таназзулидан сўнг етти йил ўтгач МДҲ бўйлаб ўтаётган ҳаёлий демократик қайта қуришлар тутуни пасая бошлади. Уларнинг манбаи қаерларда вужудга келгани, қаерларда эса йўқлиги аниқ кўриниб қолди. 85-91 йилларда демократия чириган тоталитар иқтисодиёт ва сиёсатнинг издан чиқишини тезлаштирувчи кучнинг омили, рамзи ва ўзгарувчан моддасига айланган эди. Демократия тамойилларининг ривожланиши собиқ ҳукумат институтларининг бузилиши сифат жиҳатидан бир хил кеча бошлади. Аммо мустақил давлатларда янги сиёсий тузумни барпо этиш қаторида демократия шаклларини киритиб бориш, иқтисодий ва сиёсий ҳаётдаги барқарорликнинг кучайиши, халқ ва унинг айрим вакиллари кайфияти ва фаолиятидаги туб ўзгаришларга мойиллик руҳининг ўсиши, ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятининг ғоялари ҳамда кучига бўлган ишончни мустаҳкамлаш билан бир қаторда, демократия тамойилларига қарши лоқайдларча муносабат МДҲ давлатларида охирги вақтда кескин кучайиб бормоқда.

Бунинг сабабини фақат «эски гвардия»да, бир қатор эскича руҳ ва фикрлашда давом этаётганлар орасидан қидириш керак эмас. Биз бозор иқтисодига ўтишнинг ўзига хослигини қандай тушунишимиз масаланинг асосий моҳиятини ташкил этади.

(Давоми. 2-бетда).

БОЗОРИ ОБОД ЮРТ

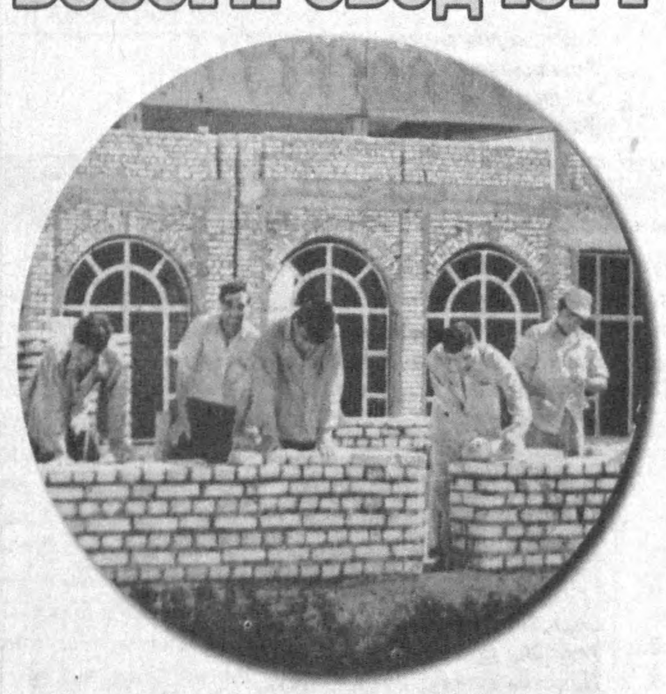

Бозори обод юртнинг халқи фаровон, дастурхони тўкин бўлади. Республикамиз вилоятларида, шаҳару қишлоқларида бунёд этилаётган бири-биридан ҳашаматли, кўркам, шарқона услубдаги бозорлар ҳам ана шу фаровонлик натижасидир. Айни пайтда Сирдарё вилояти маркази — Гулистон шаҳрида жаҳон андозаларига мос келадиган улгуржи бозор қурилиши давом этмоқда. Бозор қурилишини тез ва соз туғаллашни Қўқон агроқурилиш очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига қарашли 526-механизациялашган кўчма жамланмаси қурувчилари ўз зиммаларига олишган. Шуниси эътиборлики, бозор шарқона услубда, миллий меъморчилик анъаналари асосида қурилмоқда.

Махсус мухбиримиз Тоҳиржон Ҳамроқулов олган ушбу суратларда бозорнинг умумий кўриниши, ғишт терувчилар Козимжон Тўйчиев ва Абдураҳим Камоловлар тасвирга туширилган.

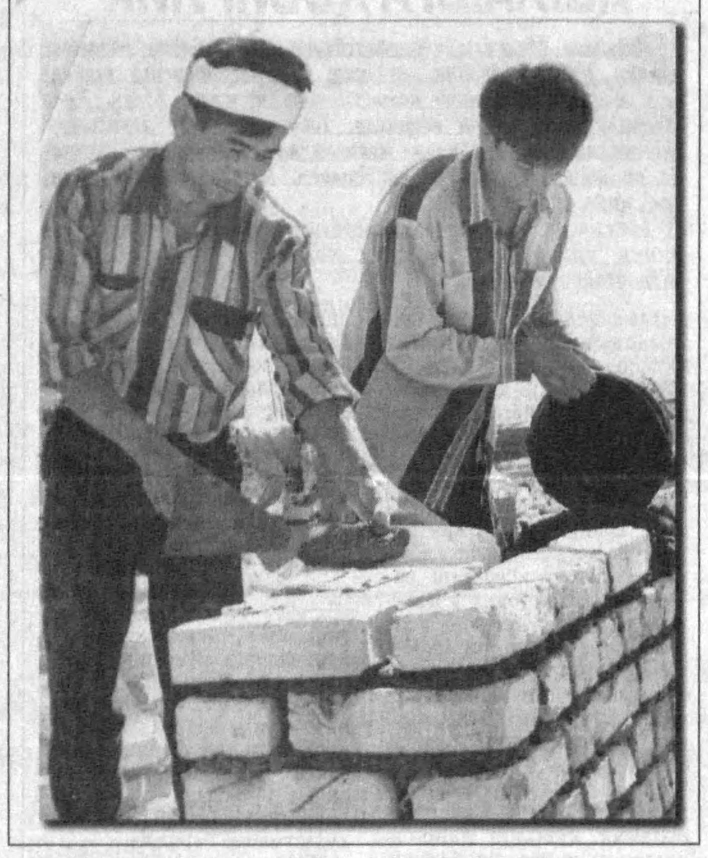

Асримизнинг мўъжизакор етти йили

ТАРАҚҚИЁТ ВА ДЕМОКРАТИЯ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Бир қатор муаллифлар «ўтиш даври» тушунчаси билан хайрлашишга шошилаётган бўлсалар-да биз энди-энди бозор муносабатларига кириб бораяпмиз.

Ўтиш даврини бошдан кечираётган барча МДҲ республикаларида барқарорлаштириш ўтиш даврининг асоси бўлди. Бу кундек равшан ҳолат — фақат иқтисодий ва сиёсий барқарорликкина келажакдаги ўсиш ва тараққиёт манбаи бўлиб хизмат қила олади. Фуқаролар хайрихоҳлигининг таъмин этилиши шунга мос сиёсий ва ғоявий чораларни талаб этарди. Айнан шу ерда тараққиёт манбаи бўлган барқарорликнинг сақланишига солинадиган хавф — баъзи таркибий қисмларнинг мутлоқлаштирилиши яшириниб ётади.

Масалан, «Шарқона демократия»нинг хусусиятларини таҳлил этишлар жараёнида ёмғирдан сўнг пайдо бўлган қўзиқоринлар каби бир қатор мақолалар юзага келдики, уларда устувор вазифа сифатида патернализм, анъанавийлик ва катталарга нисбатан алоҳида ҳурматни ривожлантириш, мустаҳкамлаш ва сақлаб қолиш ҳақидаги фикрлар ўз аксини топган. Бу билан меъёрни бузишга ҳаракат қилинди.

Агар фақат назария ҳақида гапирадиган бўлсак, нуқсонларни ўзгартириш мумкин, айниқса, ўзининг ҳар томонлама ва ҳақиқий қадриятларини исботлаган демократия назарияси ҳақида гап кетадиган бўлса. Лекин бундай мутлоқлаштиришнинг амалиётда жорий этилиши яхши натижаларга олиб келмайди. Ўтиш даврининг хусусиятларини тушунмаслик ёки тўғридан-тўғри тушунишни истамаслик, натижада ҳукумат институтларининг иш олиб боришида мавжуд суиистеъмолчилик ҳар қандай ёш давлатчилик ва ёш демократиялар олдида пайдо бўлиши мумкин бўлган асосий таҳдиддир.

Бу таҳдидларга кўплаб вужудга келган ёш демократиялар бардош бера олмади (Веймар республикасини хотирлайлик). Қанчалик янги яхши конституциялар ва қонунлар ишлаб чиқилиб қабул қилинган бўлмасин ички қарама-қаршиликлар, зиддиятлар, иқтисодий, ҳуқуқий ва мафкуравий муаммоларнинг оғирлиги эндигина ниҳол бўлган демократияни синдириб юбориши мумкин.

Бир ҳақиқат ҳамиша эсдан чиқарилади: тоталитар жамиятдан фуқаролик жамиятига ўтиш вақтида ҳақиқий демократияни таъминлаш мумкин эмас. Унинг тамойил ва қадриятларини эълон қилиш мумкин, лекин иқтисодий, сиёсий, мафкуравий, ижтимоий, маънавий асослари керакли даражада ривожланган бўлмаса демократия тамойилларини зўраки жорий этиш таназзул ва туб ўпиришларга олиб келади.

Ўтиш даврида демократия амалдаги институтларни ривожлантириш эмас, балки эски тоталитар институтларни бузиш манбаи бўлишини кўпгина сиёсатдонлар тушуна олишмаган ва ҳозир ҳам тушунишмайди. Демократия фақат ривожланиш жараёнида яратувчанлик қобилиятига эга. Барқарорлаштириш, ўтиш даврида демократия индамасдан куч йиғади.

Бу нарса демократия томонидан ҳокимиятнинг ҳаракатчан сиёсий институтларини рағбатлантиришда кўринади. Юқорида қайд этилган омилларсиз сиёсий институтларни демократик принцип ва қадриятлар билан мустаҳкамлаш жуда оғир кечади. Тепадан туриб уларни жорий этиш ҳозирги кунда МДҲнинг айрим мамлакатларида бўлиб ўтаётганидек ҳукумат тармоқларининг қарама-қаршилигига айланиши мумкин. Иқтисодиётни кўтариш, фуқаролар мойиллигини, фаровонлигини таъминлаш ўрнига бозор механизмларини такомиллаштиришдаги барқарорлаштиришни мутлоқлаштириш уни ўзининг аксига айлантириб қўйиши мумкин. Бу эса янги турғунликни келтириб чиқаради.

Лекин «иқтисодни демократлаштириш» ҳам ўтиш даври шароитида кўринарли самара бермайди. Натижаси битта — иқтисодий нобарқарорлик, дисбаланс пайдо бўлиб, охир-оқибатда эртами-кечми сиёсий ва ижтимоий нобарқарорлик келиб чиқади. Шунга кўра кучли ҳукумат бўлмаса ва ёки бу ҳукумат ҳаддан ташқари кучайиб қолса, бу жамиятни инқилобий ўзгаришларга мажбур қилади. Куч ишлатиш йўллари таназзулдан чиқаришгагина хизмат қилса ўзини оқлайди.

Президент Ислом Каримов таъкидлаганидек, ўтиш даврида кучли давлат ҳокимиятининг кераклиги ҳаётий зарурatдир.

Фуқаролик жамиятини мустаҳкамлайдиган шахслараро муносабатларнинг кучайиши ўз-ўзидан юқоридаги вазиятни юмшатади ва босқичма-босқич ривожланишга катта имкониятлар яратади. 90-92-йилларда кульминацион нуқтасига чиққан фуқаролар фаоллиги Россиядан ташқари бошқа кўпгина МДҲ регионларида охирги вақтларда сусайиб кетди. Биз бу ерда икки нарсага диққатни қаратишимиз лозим: халқнинг сиёсий иродаси амалга ошгандан, иқтисодиётни барқарорлаштиргандан кейин иқтисодий манфаатлар устувор аҳамиятга эга бўла бошлайди ва сиёсий жараёнларга жалб этилган одамлар иқтисодиёт барқарорлаштирилган сайин сиёсатдан узоқлашадилар.

Бу фуқаролар фаоллигининг табиий равишда пасайишидир. 90- йилларда тоталитар аппаратни бузишга қаратилган демократик фаоллик ўз мақсадига етиб, аста-секин сусая бошлайди. Жамиятда янгилаш зарурияти асло пасаймайди, аммо бу жараён жуда мураккаб, чунки демократия ривожланишда яратувчанлик қобилиятига эга бўлади. Ўтиш даврида халқни ислоҳотларни амалга оширишга жалб қилиш учун миллий мафкура бўлиши шарт. У эса ҳақиқатлигига ишонтира оладиган умумхалқ ғоялар системаси, жипслаштирадиган, тараққиётга сафарбар этадиган бўлиши керак.

Бизнинг шароитимизда бундай тизим миллий мустақиллик мафкураси бўлиши мумкин. Унинг бошқа муқобили йўқ. Фақатгина у демократияга ўзгаришлар жараёнида пайдо бўлаётган шубҳаланишларга қарши куч сифатида майдонга чиқа олади. Демократияга ишончсизлик, шубҳаланишлар МДҲ республикаларида мавжуд ва улар ўз асосларига эга. Рақобатсиз, мудроқ кўппартиявийлик, мураккаб ва аста-секин кечаётган тақлидчиликни тугатиш жараёнлари, жойлардаги ислоҳотларнинг сустлиги, маҳаллий ҳокимиятлардаги кадрлар сиёсатининг ишламаётганлиги, ҳукумат институтларидаги суиистеъмолчилик демократия самарасига ишончни пасайтириб қўймоқда. Демократиянинг у ёки бу шакли тўғрисида кўп гапирилса ҳам реал демократиянинг бу давлатларда йўқлиги ҳаммамизга маълум.

Президентимиз демократик жараёнларни чуқурлаштириш, фуқаролик жамиятини шакллантириш борасида фикр юритар экан, қуйидагиларни муҳим омил сифатида кўрсатиб беради.

Биринчидан, «Фуқаролик жамияти — ижтимоий макон. Бу маконда қонун устувор бўлиб, у инсоннинг ўз-ўзини камол топтиришига монеълик қилмайди, аксинча ёрдам беради». Демак, жамиятда, энг аввало, қонун устувор бўлиши, барчанинг қонун олдида тенглигини таъминлаш муҳим аҳамиятга эга. Ана шунда фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари тўла таъмин этилишига имкон яратилади. Ҳар қандай камситишларга йўл қўйилмайди ва инсон ҳаёти тўла ҳуқуқий кафолатланади.

Демократия — сиёсий ва ҳуқуқий ҳодисагина эмас, айни пайтда у юксак маънавият, бой маданият, шахс камолоти билан боғлиқ бўлган, ҳар бир фуқаро маънавий-ахлоқий ва руҳий ҳолатини белгилайдиган олий қадрият. Президент демократик жараёнларни чуқурлаштириш хусусида гапирар экан, демократия эркинликларини, жамият маънавий қиёфасини ва шахс озодлигини ана шундай яхлит ҳолда, бир бутун жонли организм шаклида кўрсатади.

Иккинчидан, демократияни чуқурлаштириш омилларидан бири сифатида кўппартиявийлик ҳақида алоҳида тўхталади ва ўз фикрини аниқ, лўнда қилиб ўртага ташлайди. Ҳеч қачон партиялар сони демократия кўламини, миқёсини, даражасини ва қадриятларини белгилай олмаслигини кўрсатиб беради. Турли ижтимоий гуруҳлар манфаатини ҳимоя қила оладиган турли партиялар ва бошқа жамоат ташкилотлари ўз фаолият доирасидагина ўз аъзолари манфаатини ҳимоя қилиши мумкин, холос. Бироқ умумий манфаат — халқ, жамият, мамлакат манфаати сингари энг олий ва энг қимматли эҳтиёжлар ҳам борки, бу барча сиёсий партияларнинг умумий йиғиндисидан, турли ва хилма-хил қарашларнинг уйғунлигидан келиб чиқади. То ана шунга эришилмас экан, демократия шунчаки русумга айланиб қолаверади. Ана шундай нуқтаи назардан, «Партияларнинг пайдо бўлиши, уларнинг сони, дастури, йўл-йўриқлари ўзига хослиги ва ҳоказолар эса ижтимоий манфаатлар йиғиндиси ва жамланиши орқали табиий йўл билан белгиланмоғи керак. Сиёсий партиялар мавжуд бўлишининг асосий ва бирданбир принципи давлатнинг конституциявий меъёрларини ҳурмат қилиш ва уларга риоя этишдан иборат бўлмоғи лозим», — дейди Ислом Каримов.

Учинчидан, мухолифат ҳақида. Президент уқтирадики, мухолифатнинг мавжудлиги демократик жамият учун зарурий ҳодиса ва нормал ҳолатдир. Бироқ бу шахсий манфаатлар заминидан униб чиққан, ўз орзу-умидларига эришиш учун интилган ёки жамиятнинг орзу қилинган амалларидан маҳрум этилган бир ҳовуч норози шахслардан иборат бўлган аламзадалар «армия»си эмас, аксинча, ташкилий жиҳатдан расмийлашган, ҳуқуқий мақомга эга бўлган, конституциявий ва амалдаги қонунларга бўйсуниб яшашни турмуш тарзига айлантирган, ўз хатти-ҳаракати билан давлат ва жамиятдаги барқарорликка масъул бўлган юксак даражадаги сиёсий маданият кўригидир.

Ҳақиқий мухолифат том маънода давлат ва жамият тараққиётига ёрдам берадиган, ҳукумат фаолиятининг такомиллашишига кўмаклашадиган, конструктив, илмий ва амалий жиҳатдан асосли бўлган, ҳаётий жиҳатдан халқ томонидан маъқулланган хулосалар билан яшайди. Бошқача бўлиши мумкин эмас.

Тўртинчидан, жамоатчилик фикрининг қай даражадалигини билиш, уни шакллантириш ва такомиллаштириш, жамият ва шахс, давлат ва фуқаро ўртасидаги муносабатларни чуқурлаштириш катта аҳамиятга эга. Бунда оммавий ахборот воситалари ролини ошириш зарур. Айниқса, ўтиш даврида, туб ислоҳотлар амалга оширилаётган бир пайтда турли тоифа, савия ва дунёқарашга эга бўлган халқ фикрини бир нуқтага жамлаш, уни асосий йўналишга буриб туриш ислоҳотлар тақдирини ҳал қиладиган энг муҳим омиллардан биридир. Шунинг учун ҳам унинг жамиятда тутган ўрни ва ролини аниқлаш, «тўртинчи ҳокимият» даражасига кўтариш зарурдир.

Демократияга ҳаддан ташқари ружу қўйиш, унга ортиқча эрк бериш жамиятни анархияга олиб келади. Демократик анархиянинг олдини олиш учун кучли давлат керак. Бунинг учун эса ҳокимиятнинг барча тармоқларини кучайтириш лозим. Чунончи, кучли ижро ҳокимияти, кучли суд ҳокимияти ва кучли қонунчилик ҳокимиятини йўлга қўйиш керак.

Масаланинг иккинчи томони ҳам бор. Аҳоли дунёқарашини, унинг маънавий-руҳий эҳтиёжларини ҳамда жамият сиёсий қатлами имкониятларини ҳисобга олмасдан, демократияни зўрлаб жорий этиш демократик диктатурага олиб келади. Табиийки, демократик диктатура, демократик тоталитаризм демократик тамойилларнинг умуминсоний қадриятларга дахлдор бўлган мезонлари мазмунини пасайтиради. Унга монелик қилади.

Агар сиёсат ҳақиқий халқчиллик, барқарорлик, миллий қадриятларга дахлдорлик касб этса, ўз-ўзидан табиий равишда демократик шакл ва мазмунга эга бўлади. Бундай сиёсат халқ тақдирини, турмуши ва келажагини кафолатлаган, унинг яшаш эрки ва бутун озодлигини таъминлаган бўлади. Зотан, унинг замирида соф умуминсоний қадриятлар ва шахс баркамол турмуш тарзининг тўла кафолати мавжуддир.

Таниқли давлат ва сиёсат арбоби Черчель демократияни ҳокимият бошқарувининг энг яроқсиз шакли, лекин инсоният ҳозирча унинг мақбулроқ шаклини топа олганича йўқ, деб айтган эди. Сиёсатшуносларнинг айримлари буни парадокс сифатида тушунишади. Бироқ, демократиянинг бундай черчелча талқинининг ҳам мантиғи бор.

Аслида эса XXI асрда демократия қандай шаклда бўлади? У XXI асрда яшайдими ёки умуминсоний қадриятлар билан уйғунлашиб, унга сингиб кетадими?

Одатда икки ва ундан ортиқ ғоялар мавжуд жойдагина ўзаро кураш, фикрлар хилма-хиллиги ва қарама-қаршилиги юз беради.

Хўш, тоталитаризм, диктатура бутунлай барбод этилгач, инсон озодлиги ва яшаш эрки тўла таъмин этилгач, у қонунлар билан кафолатлангач, демократияга эҳтиёж қоладими? Демократия бундай шароитда одамларнинг ҳам, жамиятнинг ҳам қон-қонига сингиб кетган бўлади-ку? Ана шу хулосалардан келиб чиқиб айтиш мумкинки, демократия — бу умуминсоний қадриятлар тантанасининг остонасидир!

Агар японлардан «Нимага сизларда демократия ҳақида мунозаралар йўқ» деб сўрасангиз, улар «Биз нормал яшаяпмиз. Бу демократия эмасми?», — дейишади. Чунки улар учун демократия кундалик ҳаётнинг оддий хусусиятига айланиб қолган. Шунинг ўзи «шарқона демократия», тўғрироғи — умуман демократия эмасми?!..

Шундай ҳаётий ҳақиқат борки, фақат тоза ҳавога муҳтож одамгина тоза ҳаво етишмаслигини муаммо қилиб кўтаради. Оламга жар солади. Ўзига ўхшаган одамлар орасидагина мунозаралар, асабий тортишувлар авж олади. Унга етишгач, кишини ҳайратга солувчи осойишталик пайдо бўлади ва у кундалик турмушнинг оддий ҳолатига айланиб қолади. Тоза ҳаво (демократия) ёки бор, ёки йўқ, баҳслар, тортишувлар эса уни ҳеч кўпайтирмайди.

Эскича фикр юритиш, эскича тафаккур тарзи ҳамма вақт янгиликнинг йўлини тўсади, унга ғов бўлади. Президент Ислом Каримов «Эски сарқитлардан жудо бўлиш дунёқарашлар, психологиялар, турли даъволар ўртасидаги кўзга кўринмайдиган, лекин тинкани қуритадиган курашлар билан бирга бормоқда. Ҳаётнинг ўзи ана шу дунёқарашлар, психологиялар, даъволар орасидан ўтишга мажбур қилмоқда», — дейди. Дарҳақиқат, бугун Ўзбекистон ана шундай мураккаб, зиддиятли курашлар орқали янги асрга қадам қўймоқда. Бу курашлар қанчалик қийин бўлмасин, эскича тафаккурни синдириш, янгиликни қабул қилиш қанчалик машаққатли бўлмасин, айни пайтда у миллионлаб кишиларни ўзига эргаштириб келажакка қатъий ишонч билан қарашга ундамоқда.

Жамиятни бир ҳолатдан иккинчи ҳолатга ўтказишдек туб ислоҳотлар ҳеч қачон осон кўчмаган. Ана шундай тарихий жараёнларда, Ўзбекистонда демократик жараёнларни чуқурлаштириш ва жаҳон тажрибасини бойитишда янги «Ўзбек модели» вужудга келди. «Ўзбек модели» ўзига хослиги, ўзининг кучли прагматизми, шовқин-суронли сафсатабозлик ҳамда популизмнинг йўқлиги билан ажралиб туради.

Демократия учун мустаҳкам иқтисодий асос яратилмоқда. Бу ерда энг асосийси стратегик муддатларда янглишмаслик, шошилмаслик, аммо кечга ҳам қолмасликдир. Ўзининг юксак келажагини белгилаётган давлатнинг тараққиётида демократияга муқобил ҳеч нарса йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас.

Рустам ЖУМАЕВ,
сиёсий фанлар доктори, профессор.

БАНК ТИЗИМИ: ИСТИҚЛОЛНИ

Мамлакатимизнинг иқтисодий қудрати ва имкониятлари йилдан-йилга тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Давлат томонидан амалга оширилаётган кенг миқёсдаги ислоҳотлар иқтисодиётнинг барча йўналишларида ўз самарасини бераяпти. Жумладан, ўтган етти йил мобайнида республикамизнинг банк тизимида ҳам катта ўзгаришлар юз берди. Бу ўз навбатида иқтисодиётнинг узоқ муддатли ўсишини таъминлаш ва аҳоли фаровонлигини оширишнинг асоси бўлган ишлаб чиқариш соҳасини ривожлантириш ишига сезиларли даражада таъсир кўрсатмоқда.

Банк ва пул тизимида эришилган ютуқлар, истиқболдаги вазифалар тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг раиси Файзулла МУЛЛАЖОНОВ қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Етти йил мустақил мамлакатимиз учун унчалик катта муддат эмас. Давлатимиз пул бирлиги эса ундан ҳам ёш — у Ўзбекистон ҳудудида бор-йўғи тўрт йилдан бери амал қилмоқда. Бироқ ушбу вақт давомида шунчалик кўп ўзгариш ва янгиликлар юз бердики, режали иқтисодиёт шароитида бунга эришиш учун бир неча ўн йиллар зарур бўлар эди.

Бундан бир неча йил аввал, яъни Ўзбекистоннинг унчалик катта бўлмаган банк сектори рубль ҳудудининг таркибий қисмига кирган, унинг иқтисодиёти эса марказлаштирилган режалаштириш тартибига тобе бўлган вақтда биз бундай туб ўзгаришларни хаёлимизга ҳам келтира олмас эдик. Марказнинг республикалар билан келишмай туриб, пулни эмиссия қилиш пул муомаласининг издан чиқишига олиб келган ўша пайтда мамлакатимизда нарх-наво кескин ўсиб кетган бўлиб, истеъмол молларининг сурункали тақчиллиги кузатилар эди.

Рубль ҳудудидан чиқиб, ўз миллий валютамизни жорий этгач, пул муомаласини тўлиқ назоратга олиб, иқтисодиётни мустақил бошқара бошладик. Ўтмиш даврининг дастлабки пайтларида ҳатто арзимас бир хато ҳам нарх-навонинг сезиларли даражада ўсишига ва давлат манфаатларига зиён келтирувчи бошқа салбий оқибатларга олиб келиши мумкин эди.

Олдимизда кенг кўламли, улуғвор вазифалар турарди. Жумладан, иқтисодиётнинг қайта қурилаётган реал тармоғи тараққиётини рағбатлантириш, айни вақтда банк тизимининг ўзини ривожлантириб бориш лозим эди. Чунки мустаҳкам иқтисодиётни ишончли банкларсиз тасаввур этиш қийин.

Пул мустақиллигига эришилгач, банк тизими биринчи галда ўз фаолиятининг қонунчилик асосини халқаро андозалар ва меъёрларга жавоб бера оладиган даражада такомиллаштиришга киришди. Бу борада 1995 йил 21 декабрда «Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида» ва 1996 йил 25 апрелда «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги қонунларнинг қабул қилиниши муҳим воқеа бўлди. Мазкур ҳужжатлар банк тизимида бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш учун ҳуқуқий асосни вужудга келтирди. Уларни ишлаб чиқишда Халқаро валюта фонди, Жаҳон банки ҳамда саноати ривожланган етакчи давлатлар марказий ва миллий банкларининг мутахассислари фаол иштирок этишди. Бундан ташқари, қисқа давр ичида Марказий банк тижорат банклари билан биргаликда банк фаолиятининг эски меъёрий базасини бозор талабларига мувофиқ ҳолда тўла қайта ишлаб чиқди.

«Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ, Марказий банкнинг бош мақсади миллий валютанинг барқарорлигини таъминлашдан иборат, деб белгиланди. Бошқача айтганда, бизнинг асосий вазифамиз — гиперинфляцияни бартараф этиш эди. Бунинг учун ҳар йили кредитлар ва пул массаси ўсишининг мақсадли кўрсаткичлари ишлаб чиқилди. Пул массасининг ўсиш суръатлари эса йилдан-йилга пасайиб борди. Хусусан, 1993 йилда у 8,8 марта қисқарган бўлса, 1997 йилга келиб 1,4 мартагача қисқарди.

Пул муомаласини барқарорлаштириш, сўмнинг харид қобилиятини қўллаб-қувватлаш ишига республика Президентининг Фармонига асосан ташкил этилган республика пул-кредит сиёсати комиссияси ҳам ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди. Унинг вазифалари нафақат нақд пул муомаласини тартибга солиш ва эмиссияни қисқартириш, балки бюджет ташкилотлари ходимлари, пенсионерлар, талабалар ҳамда аҳолининг кам таъминланган қатламларига тегишли тўловларнинг ўз вақтида тўланишини таъминлашдан ҳам иборатдир.

Маълумки, бугунги кунда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг қатор мамлакатларида иш ҳақи бўйича катта миқдордаги қарздорликларнинг юзага келиши иқтисодиётда салбий оқибатларни вужудга келтирмоқда — ишлаб чиқариш тўхтаб қолмоқда, ижтимоий кескинлик кучаймоқда. Ўзбекистонда бундай муаммо йўқ: иш ҳақи, пенсия ва нафақалар ўз вақтида тўланмоқда. Шу тариқа Ўзбекистон иқтисодиётини ислоҳ қилиш тамойилларидан бири — фуқароларнинг ижтимоий муҳофазаланишини таъминлаш тамойилига асосланган давлатда сиёсий барқарорлик ҳукм сурмоқда.

Пул-кредит соҳасида амалга оширилган чора-тадбирлар инфляция суръатини пасайтириш борасида муваффақиятга эришиш имконини берди. Хусусан, инфляциянинг ўртача ойлик ўсиш суръатлари 1994 йилда 24 фоиз бўлган бўлса, 1997 йилда 2,1 фоизгача пасайди. Жорий йилнинг биринчи ярим йиллиги якунларига кўра, инфляциянинг ўртача ойлик даражаси 1,5 фоизни ташкил этди. Бу «Пул-кредит сиёсатининг асосий йўналишлари»да кўзда тутилган кўрсаткичларга мосдир.

Мана, уч йилдирки, иқтисодиётимизнинг изчил ривожланиши кузатилмоқда. Агар 1996 йилни иқтисодий ўсиш омиллари юзага кела бошлаган йил, деб ҳисобласак, ўшандан буён ишлаб чиқаришнинг умумий ўсишига эришилмоқда. Бир қатор янги ва йирик ишлаб чиқариш корхоналари ишга туширилди, ўн минглаб янги иш жойлари яратилди.

Иқтисодий ўсиш учун, аввало, зарур шарт-шароитларни яратиш лозим. Бу ислоҳотлар бошланган пайтдан бошлаб пул-кредит сиёсатининг муҳим йўналиши этиб белгиланган эди. Иқтисодиётдаги инқирозларни тезлик билан бартараф этиш, тадбиркорлик тузилмалари фаолиятини жадаллаштириш зарурати тижорат банкларининг базавий ва етакчи тармоқлардаги устувор йўналишларини, шунингдек, кичик ва ўрта бизнесни маблағ билан таъминлашда фаол иштирок этишини талаб қилди. Айни чоғда банк кредитларини қатъий равишда чеклашни кўзда тутувчи бир томонлама монетаризм МДҲнинг бир қатор мамлакатларида инвестициялар ва ишлаб чиқариш ҳажмининг сезиларли даражада пасайишига сабаб бўлди.

1993-1997 йиллар мобайнида банк кредитларининг катта қисми бир қатор муҳим саноат объектларини молиялашга йўналтирилди. «ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси, Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи, Шўртан газ-кимё мажмуи, Янгийўл ва Қўқондаги биокимё заводлари, Андижондаги гидролиз заводи, Ҳазорасп шакар заводи, Қизилқум фосфорит комбинати ва бошқа корхоналар шулар сирасига киради.

Ялпи ички маҳсулотда капитал қўйилмаларининг салмоғи 1994 йилдаги 18 фоиздан 1997 йилга келиб 26 фоизга етди. Шу билан бирга, банк кредитлари доимий равишда мазкур корхоналар умумий молиявий таъминотининг 11-15 фоизини ташкил этиб келди. Бу иқтисодиётнинг ўтиш даври учун жуда катта рақамдир.

Бугунги кунда эса хусусий ва акциядорлик корхоналари, шунингдек, якка тартибда фаолият юритувчи тадбиркорларга ажратилган кредитларнинг умумий суммаси миллий валютада 14 млрд. сўмдан ва эркин айирбошланадиган валютада 7,5 млрд. сўмдан ошиб кетди.

Марказий банкнинг сўмнинг барқарорлигини таъминлашга қаратилган яна бир муҳим вазифаси — бу валютани тартибга солиш соҳасида оқилона сиёсат юритиш эди. У сўмнинг эркин айирбошланадиган валютага айирбошланишига босқичма-босқич эришишга йўналтирилди.

Биринчи босқичда, яъни 1994 йилда миллий валютамиз жорий этилганидан сўнг валютани тартибга солишга доир меъёрий ҳужжатлар деярли янгидан ишлаб чиқилди. Бу даврда Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида мунтазам равишда савдолар ўтказиш йўлга қўйилди. Уларнинг натижаларига кўра, сўмнинг хорижий валюталарга нисбатан қиймати эълон қилина бошлади. Шу пайтдан бошлаб сўмдаги маблағларни эркин айирбошланадиган валютага айирбошлаб беришнинг самарали тизими фаолият кўрсатиб келмоқда. Валюта ресурсларидан биринчи навбатда халқ истеъмол моллари ва экспорт маҳсулотлари ишлаб чиқараётган, иқтисодиётнинг базавий ва етакчи тармоқларида устувор лойиҳаларни амалга оширишда қатнашаётган корхоналар (шу жумладан, хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар)нинг маблағларини айирбошлаб беришда ҳамда чет эл инвесторларининг ишлаб чиқариш фаолиятидан олинган даромадлари ва дивидендларининг бир қисмини репатриация қилишда (чет элга ўтказишда) фойдаланилмоқда.

Валюта маблағларининг узоқни мўлжаллаган ҳолда ишлаб чиқаришга сарфланганлиги давлатимизнинг ёқилғи-энергетика мажмуида, олтин қазиб олиш ва автомобилсозлик саноатида, самолётсозлик, қурилиш материалларини ишлаб чиқариш соҳаларида ва иқтисодиётнинг бошқа бир қатор тармоқларида йирик инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш имконини берди. Шу билан бирга, республикамиз экспорт салоҳиятининг анча ўсишини таъминлади.

Ички валюта бозорини ривожлантиришнинг иккинчи босқичи 1995 йилнинг июнидан бошланди. У валюта операцияларини амалга ошириш тартибини эркинлаштириш ҳамда республика корхона ва ташкилотларининг Валюта биржаси савдоларида иштирок этиш имкониятини кенгайтиришга йўналтирилди. Бу пайтда биржа савдоси иштирокчилари бўлган ваколатли банклар сони тўрт баравар ортди.

Ва ниҳоят, 1997 йилда биржадан ташқаридаги валюта бозорининг ташкил этилиши туфайли учинчи босқичга қадам қўйилди. Мазкур бозорда сўмларни эркин муомаладаги валютага айирбошлаш операциялари бевосита ваколатли банклар томонидан амалга оширилади. Корхона ва ташкилотларнинг марказлаштирилмаган экспортдан олган валюта тушумларининг бир қисмини сотишдан олинган маблағлар, ваколатли банкларнинг ўз ресурслари, шунингдек, мижозлар депозитлари ва бошқа жалб қилинган маблағлар биржадан ташқаридаги бозорда операцияларни амалга оширишда муҳим манбалар бўлиб хизмат қилди.

1998 йилнинг 1 июлида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Биржадан ташқаридаги валюта бозорини янада эркинлаштириш ва уни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони қабул қилингач, ваколатли тижорат банклари томонидан Марказий банкнинг расмий айирбошлаш курсига қўйиладиган 12 фоизлик маржа бекор қилинди. Эндиликда биржадан ташқаридаги валюта бозорида эркин айирбошланадиган валюта олди-сотдисига доир операциялар 12 фоизлик маржани ундирмаган ҳолда амалга оширилмоқда. Бу ҳол ваколатли банклар томонидан амалга оширилаётган биржадан ташқари операцияларнинг ресурс базасини ва уларнинг доирасини сезиларли даражада кенгайтириб, банклараро валюта бозорининг янада самарали фаолият юритишини таъминлаётир.

Ички валюта бозорини эркинлаштиришнинг босқичма-босқич амалга оширилганлиги сармояларнинг мамлакатимиздан четга чиқиб кетишига йўл қўймади, шу тариқа валюта заҳиралари камайишининг олди олинди. Бундай ҳолат Россия, Қозоғистон ва собиқ Иттифоқнинг бошқа давлатларига нисбатан қиёслаганда, Ўзбекистонга қатор устунликлар беради. Чунки мазкур давлатларда жуда эрта бошланган эркинлаштириш жараёнлари хорижий инвесторларга халқ хўжалигининг ниҳоятда муҳим объектларини арзимас пулга сотиб олишлари ва катта миқдордаги валюта маблағларининг чет элга чиқиб кетиши учун қулай шарт-шароитлар яратди. Ўзбекистоннинг узоқни кўзлаган сиёсати ўзининг олтин-валюта заҳираларини халқаро талабларга мос равишда, яъни 3-4 ойлик импортни қоплай оладиган даражада сақлаб туриш имконини бермоқда.

Яқин йилларда, 2000 йилдан кечиктирмасдан Ўзбекистон Халқаро валюта фонди билан тузилган битимларнинг миллий валютамизнинг янада тўлиқроқ айирбошланишини кўзда тутувчи YIII моддасини имзолайди. Кўп мамлакатлар тажрибаси шуни кўрсатадики, улар тўлиқ айирбошланишга иқтисодий тараққиётнинг муайян босқичига етгандагина эришганлар. Чунончи, Испания, Португалия, Греция, Туркия, Покистон, Ҳиндистон, Корея, Исроил, Филлипин ва Таиланд каби мамлакатлар фақат 90-йилларга келиб мазкур моддани имзоладилар. Бу айни давлатларнинг тўлиқ айирбошлашга ўтиш учун реал шарт-шароит ва омиллар яратиш масаласига жиддий эътибор қаратганликларидан далолат беради.

Марказий банк фаолиятининг асосий йўналишларидан яна бири тижорат банклари ва умуман, банк тизими барқарорлигини таъминлаш учун банк назорати сиёсатини амалга оширишдир. 1995 йилнинг октябрида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Базель қўмитасининг Кавказорти ва Марказий Осиё мамлакатлари бўйича минтақавий гуруҳига аъзо бўлди, бу эса зиммамизга муайян мажбуриятларни юклади. Банк назоратининг олдиндан қўллаган тадбирлари, Марказий банк томонидан ўз вақтида васийликнинг (ташқи бошқарувнинг) ўрнатилиши натижасида бирон-бир тижорат банкида рўй бериши мумкин бўлган молиявий аҳвол оғирлашуви каби ҳолатларнинг олди олинди. Бошқача айтганда, ўтган йиллар мобайнида тижорат банклари сони уч баравар ортган бўлса-да, уларда биронта ҳам банкротлик ҳолати рўй бермади.

Мутолаа

ҲАМ ҚЎЛЛАНМА, ҲАМ ТАДҚИҚОТ

Маълумки, мамлакатимизда бозор муносабатлари тизимини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш борасидаги амалга оширилаётган ислоҳотлар муваффақияти кўп жиҳатдан қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотлар ютуғига боғлиқ. Қишлоқ хўжалигида ташкилий-иқтисодий ва ҳуқуқий ислоҳотлар ўтказиш, деҳқонларнинг руҳий-маънавий дунёқарашини ўзгартириш масалалари мамлакатимиз раҳбарияти томонидан изчиллик билан амалга оширилаётган давлат аграр сиёсати мазмунида ётади. Бу сиёсатнинг асосий йўналишлари Президентимизнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1997 йил декабрида бўлиб ўтган X сессиясида сўзланган нутқида аниқ-равшан баён этиб берилган. Давлатимиз раҳбари ушбу маърузасида қишлоқ хўжалигида рўй берган туб ўзгаришларни кўрсатиб бериш билан бирга ҳал этилиши лозим бўлган муаммоларга батафсил тўхтаб ўтди ва бу борадаги ечимларни асослаб берди. Юртбошимизнинг таъкидлашича, «бугун янги шароит ва талабларга жавоб берадиган меъёрий ва ҳуқуқий ҳужжатларнинг йўқлиги қишлоқда ислоҳотларни ва ўзгаришларни янада чуқурлаштиришга тўсқинлик қилмоқда. Бошқача айтганда, қишлоқ хўжалигида ислоҳ қилиш амалиёти ва мақсадларидан унинг ҳуқуқий асосини такомиллаштириш жараёни ортда қолмоқда.

Ҳам ҳуқуқий ва юридик асослар нуқтаи назаридан, ҳам амалий иқтисодий чора-тадбирлар белгилаш нуқтаи назаридан бу ҳолни пухта кўриб чиқиш, унинг таъсирли ечимларини топиш бугуннинг муҳим вазифаси бўлиб қолмоқда.

Бу вазифани амалга ошириш ҳуқуқ фанлари ва ҳуқуқшунос олимларимиз зиммасига юксак масъулият юклайди. Худди шу сабабли ҳам иқтидорли ёш олим, юридик фанлари доктори Ш. Рўзиназаровнинг «Адолат» нашриёти томонидан чоп этилган «Бозор шароитида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш тузилмаларининг фуқаролик ҳуқуқий мақоми» номли илмий рисоласи замон талабларига ҳозиржавоб салмоқли илмий-амалий тадқиқот деб айтиш мумкин. Ушбу рисолада қишлоқ хўжалигида тадбиркорлик фаолияти ва уни ташкил этишнинг ташкилий-ҳуқуқий шакллари, қишлоқ хўжалик корхоналари ва уларнинг ҳуқуқий мақоми, уларнинг ташкил этиш ва фаолият юритиш асослари, бу корхоналар томонидан қўлланиладиган шартномалар ва уларнинг асосий мазмуни, қишлоқ хўжалигида ташқи иқтисодий фаолиятни ҳуқуқий таъминлаш масалалари батафсил ва чуқур тадқиқ этилган.

Рисоланинг илмий қиймати шундан иборатки, унда мамлакатимизда қишлоқ хўжалигининг ҳуқуқий асослари ривожланган мамлакатлар, шу жумладан, АҚШ, Япония, Европа ва Ҳамдўстлик давлатлари аграр қонунчилиги билан қиёсий таҳлил асосида ёритилган.

Муаллиф фақат тор доирада чекланиб қолмасдан кенг қамровли муаммоларни ўрганиш асосида қишлоқ хўжалик ҳуқуқий асосларини шакллантириш ва такомиллаштириш бўйича пухта ва илмий асосланган ечимларни ва ғояларни илгари сурали.

Айни вақтда тадқиқотда қишлоқ хўжалиги соҳасида янги қонунларнинг қандай амал қилаётгани ҳам танқидий-таҳлилий нуқтаи назардан ўрганиб чиқилган, уларнинг заиф нуқталарини бартараф этиш, ижобий ҳолатларини аниқлаш бўйича жиддий натижаларга эриша олган. Бу ўринда муаллифнинг қишлоқ хўжалигида мулкчилик муносабатларини бозор муносабатлари тизимига мувофиқ равишда шакллантириш, деҳқонларда мулкдор — хўжайин мақомини қарор топтирувчи ҳуқуқий замин яратиш бўйича фикрлари диққатга сазовордир.

Ушбу илмий рисола айни вақтда қишлоқда тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчилар учун муҳим амалий аҳамиятга эга қўлланма сифатида баҳоланиши мумкин. Зеро, унда қишлоқ хўжалигида якка тадбиркорлик, деҳқон хўжаликлари, қишлоқ хўжалик кооперативлари, ижара корхоналари, акциянерлик жамиятлари, кичик корхоналарни ташкил этиш ва фаолият юритишнинг ҳуқуқий асослари меъёрий ҳужжатлар асосида, содда ва тушунарли тилда баён этилган.

Тадқиқотнинг шартномавий муносабатларга бағишланган қисми суд амалиётидан олинган мисоллар шартнома интизоми ва шартнома шартларини бузганлик учун жавобгарлик масалаларини тушуниб етишда муҳим амалий аҳамиятга эга.

Шуни таъкидлаб ўтиш ўринлики, бу тадқиқот ҳуқуқшунос олимлар учун ҳам ғоят муҳим манба бўлиш билан бирга қишлоқ хўжалигидаги тадбиркорлар учун зарурий ҳуқуқий билимлар ва йўл-йўриқларга бой бўлган қўлланма бўлиб хизмат қилиши шубҳасиз.

О. ОҚЮЛОВ,
юридик фанлари номзоди, доцент.
С. БОБОҚУЛОВ,
юридик фанлари номзоди, доцент.

БУГУННИНГ ФЕРМЕРИ

"БОЙТУПИ"НИНГ БОЙ ЎҒЛОНИ

Заркент қишлоғининг шундоқ биқинида Бойтупи деган мўъжазгина маҳалла бор. Бу маҳалланинг таърифини Фарғонанинг Тошлоғидан олисларда ҳам яхши билишади.

Унинг сўнгги йиллардаги довруғини Одилжон Рустамов элга овоза қилди десак, муболаға бўлмайди. Тўқсонинчи йилларнинг бошларида юртимиз истиқлолга эришиб, тадбиркорлар, ишбилармонларга кенг йўл очилди. Қўлида ҳунари бор, ишбилармонларнинг оёғи ерга тегмай қолди. Кимдир хусусий корхона очса, кимдир тижорат билан шуғулланади. Яна бошқаси ҳунармандчиликнинг этагини тутди. Бинойидек савдо-сотиқ билан шуғулланиб юрган Одилжон бирданига фермер хўжалиги ташкил этиш истагида юрганлигини эшитган кўпчилик ''бу бир ҳавас-да, чорвачиликнинг минг бир заҳмати бор. Бир-икки йилда «муроди ҳосил» бўлиб, яна ўз ишига қайтиб келади'' деб гапирганлар ҳам бўлди.

Ота-онасининг фотиҳаси билан фермер хўжалиги ташкил этиш ниятида "Заркент" жамоа хўжалиги бошлиғи Раҳматулло Қўшоқов ҳузурига кирди. Режаларини, ниятларини, мақсадларини раисга тўкиб солди. Ёш раис ҳам ёш йигитнинг шижоатига, қалбидаги чўғига, ғайратига ишондими, уни қўллаб-қувватлашини айтди.

Шундай қилиб, 1994 йили эрта баҳорда Тошлоқда яна бир фермер хўжалиги дунёга келди. Унга тузилган вақт маъносидами"Навбаҳор" деб ном беришди. Дастлаб фермер хўжалигига хонадондаги 10 та қорамол, қўй-қўзи ҳисоб қилинди. Хўжалик деҳқончилик қилиш учун беш гектар ер ажратиб берди. Ўша йилиёқ Одилжон ҳақиқий фермерлигини амалда исботлади. Давлатга 2,5 тонна гўшт сотилди. Секин-аста хўжаликнинг иши юришиб кетди. Орадан бир йил ўтиб, жамоа хўжалигида ҳам "Навбаҳор"чиларга ишонч ортди. Қорамоллар бош сони 84 тага етказилди. Яна 12 гектар ер қўшиб берилди.

Одилжон биринчи навбатда ем-хашак базасини мустаҳкамлашга эътиборни қаратди. Ҳар гектар майдондан икки мартадан озуқа етиштириб олинди. Қишловга тайёрланган силосдан 500 тоннаси ортиб қолди. Эҳтиёждан ортиқ маҳсулотни хўжаликларга сотиб, фойдасига яна 45 бош қорамол олди. Одилжоннинг қатъий шиори бор. Битта бўрдоқи тарозига қўйилса, ўрнига иккита бўрдоқи сотиб олиниб, қўрага қамалади. Шу тариқа иш тутилганлиги учун ҳам ўтган йилга келиб, қорамоллар бош сони 152 тага етди. Жамоа хўжалиги ҳам иши юришган фермерни дадил қўллаб-қувватлаб турибди. Экин майдонлари 34 гектарга етказилди. Дастлаб, фермер хўжалиги бўрдоқи гўшти етиштиришга ихтисослаштирилган бўлса, энди бу ерда 25 бош соғин сигир ҳам парвариш қилиняпти. Бугунги кунга келиб, "Навбаҳор" фермер хўжалиги чинакам чорвачилик комплексига айланди. Ҳозир хўжаликда соғин сигирдан ташқари 12 бош от, 30 бош қўй, 100 дан зиёд парранда парвариш қилиняпти.

Чорвадорлар озуқа етиштириш сирларини ҳам оби-тобида ўзлаштириб олишди. Ўтган йили 7,7 гектар майдонда буғдой етиштирилиб, 50 тонна ҳосил олинган, шундан 31 тоннаси давлатга сотилган бўлса, бу йил 20 гектар майдонда экилган ғалладан 90 тоннадан зиёд ҳосил олинди. Буғдойнинг бир қисми ички эҳтиёжлар учун ажратилиб, қолгани давлат омборларига етказиб берилди. Одатда, силос жамғариш кузнинг ёғин-сочинли кунларига қолар эди. Одилжоннинг жамоаси эса бу муҳим ишга бугунданоқ киришган. 14 гектар ердаги маккажўхори силос учун ўриб олинди. Хандақларга 800 тоннадан зиёд силос бостирилди. Ҳали бу ҳаммаси эмас, буғдойдан бўшаган майдонларга тўласича такрорий экин сифатида маккажўхори уруғи сепилди. Эрта баҳорда минерал ва маданий ўғитга тўйинтирилган ерлардан силос учун камида 600 центнердан кўк масса етиштириш режалаштириб турилибди. Бу фермер хўжалигида парвариш қилинаётган чорва молларини қишловдан талофатсиз олиб чиқиш учун бемалол етади.

Йил бошида хўжалик туман фермерлар уюшмаси билан 11,5 тонна гўшт етказиб бериш юзасидан шартнома тузган эди. Шартнома муддатидан ярим йил олдин ўринлатиб қўйилди. Ҳозиргача тайёрланган бўрдоқи гўшти 16,5 тоннани ташкил этади. Бундан ташқари, сутчилик ҳам хўжаликнинг асосий тармоқларидан бирига айланиб боряпти. Шартномавий режада кўрсатилмаган бўлса ҳам, сутни қайта ишлаш корхонасига 30 тоннадан зиёд серёғ сут жўнатилди.

Одилжон ёшлигиданоқ оиланинг давлати ҳисобланган отга ишқибоз эди. Фермер хўжалиги ташкил қилинган дастлабки йили Қирғизистоннинг Бозорқўрғон қишлоғидан тўриқ от сотиб олди. Бу отнинг довруғи бутун Қирғизистонга машҳур бўлиб кетган экан. Шунинг учун ҳам қирғиз улоқчилари кўпкари бўлса, Одилжоннинг отини сўраб келишадиган бўлиб қолди. Шундай кўпкариларнинг бири қўшни Лойсон қишлоғида бўлиб ўтди. Одилжоннинг тўриғини минган қирғиз улоқчи пойгаларнинг ҳаммасида ютиб чиқди, кўпкарида унинг олдига тушадигани бўлмади. Совринга берилган туяни улоқчи тантилик билан Одилжонга тортиқ қилди, "сенинг тўриғинг менинг номимни улуғлаб берди. Шунинг ўзи етади," деб отга қамчи босиб кетаверди. Шу-шу бўлди-ю, Одилжоннинг меҳри қўш ўркачли саҳро кемасига тушиб қолди. Болалиги ўтган Кўчқорчи даштларида туя миниб, адир ошишса юрагига аллақандай самовий оҳанглар тўлиб келавергандай бўлади. Дастлаб, туянинг бошини иккита қилди. Сўнг эса яна икки бош қўшўркачлини сотиб олди. Шундай қилиб, Фарғона тарафларда унутилиб кетилаётган туячилик Одилжоннинг саъй-ҳаракати билан қадимий юртига, эски ўзанларга қайтарилмоқда.

Ҳозирга келиб, Фарғона тарафларда Одилжон фермер билан бел бойлашишга ҳар қандай фермернинг ҳам юраги дов беравермайди. Ўтган йили 1 миллион сўмдан зиёд соф фойда олди. Отасининг ўгитларини эътиборга олиб, бу маблағларни дастлаб савоб ишларга, хайрли мақсадларга ишлатмоқда. Ўзи ўқиган 12-ўрта мактабни таъмирлашга кўмаклашишни икки йилдан бери Одилжон Рустамов зиммасига олади. Ўқув йили давомида 120 нафар ўқувчига бепул нонушта уюштириляпти. Ҳар ойда 3 нафар аълочи ўқувчи фермернинг шахсий стипендиясидан баҳраманд бўлади. Бу мақсадга ҳар ойда 2000 сўм миқдорида маблағ ажратилмоқда.

Хуллас, туман, хўжалик миқёсида ўтказилаётган ҳар қандай тадбирга Одилжон имкон қадар ўз улушини қўшади. Дашт маҳалла йўлини асфальтлаштириш, ночор оилалардан бирини тўла таъминотига олиш, ўқувчиларга ёрдам кўрсатишни яна ҳам кўпайтириш фермернинг навбатдаги режалари.

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Деҳқон-фермер хўжаликлари фаолиятини ташкил этиш тўғрисида»ги қарори айни муддао бўлди, — дейди таниқли фермер Одилжон Рустамов. — Энди биз фермерларнинг олдида тўғаноқ бўладиган муаммолар деярли қолмади. Фақат ишлаш, меҳнат қилиш керак.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

Янги самолёт парвозда

Мамлакатимизда ишлаб чиқарилган "Ил-114" самолёти Самарқандга парвоз қила бошлади. Эндиликда у вилоятга учаётган "Ан-24" русумли "ҳаво кемалари" ўрнини эгаллайди.

Янги самолёт "Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси"нинг шу турдаги дастлабки маҳсулотидир. 64 ўринли бу лайнер техник кўрсаткичлари бўйича бир қатор афзалликларга эга бўлиб, парвоз вақтида шовқиннинг камлиги, тезликнинг юқорилиги, двигателнинг тежамкорлиги ва ниҳоят йўловчилар учун ғоят қулайлиги билан ажралиб туради.

Ҳамза ШУКУРОВ,
ЎзА мухбири.

БОҒЛАР ТАРОВАТИ, ФАЙЗИ ЎЗГАЧА

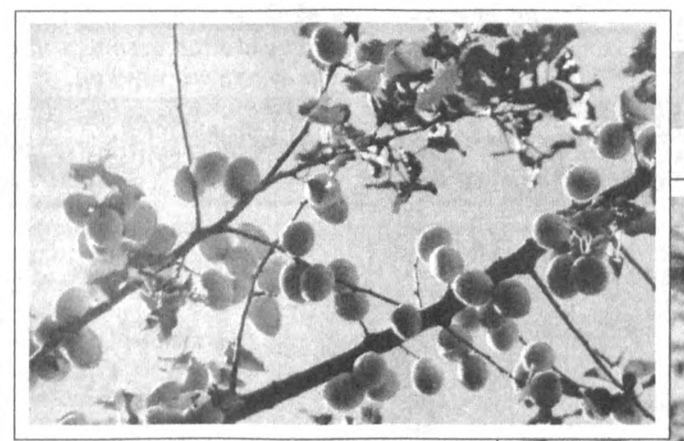

Бугун юртимизнинг қай гўшасига борманг, қуёшдан ранг олиб ғарқ пишган мевазор боғлару мўл ҳосилдан дарак бериб дилларга ҳузур бағишловчи кенг пахтазорга кўзингиз тушади. Беихтиёр кўнглингиздан соҳибкору боғбоннинг, йил ўн икки ой даласини тарк этмаган деҳқоннинг самарали меҳнати натижаси бу, деган ўй кечади.

Дарҳақиқат, айни кунларда Ўзбекистон Фанлар академияси Ботаника институтининг Рустам Бобожонов раҳбар бўлган Амир Темур номли филиалидаги 45 гектарлик боғда етиштирилаётган турли мевали ва манзарали дарахтларни кўриб боғбон меҳнатига таҳсин ўқишингиз, шубҳасиз.

Қорақалпоғистон Республикаси туманларига турли дарахт кўчатлари етиштириб беришга ихтисослашган ушбу боғда айни пайтда 240 турдан зиёд дарахтлар парваришланмоқда.

Мухбиримиз Тоҳиржон Юсуфжон ўғли олган ушбу суратларда филиал директори Рустам Бобожонов ва болга тўлган боғлар тасвирга туширилган.

МУСТАҲКАМЛАШ ЙЎЛИДА

Бугунги кунда тижорат банклари томонидан Марказий банкда ташкил этилган захиралар айрим банклар йўл қўйиши мумкин бўлган молиявий хатолар ўрнини қоплашда ишончли восита бўлмоқда.

Банк тизими барқарорлигини таъминлаш ўз навбатида банклараро рақобатни ривожлантириш, бу борада тегишли чора-тадбирларни амалга оширишни ҳам тақозо этди. Шу боис банк филиаллари тармоғи кенгайтирилиб, банклар, шу жумладан, хусусий ва чет эл сармояси иштирокидаги банклар сони кўпайтирилди, замонавий банк аудити жорий этилди. Сўнгги йилларда, айниқса, республикамиз молия бозорида хорижий сармоя иштирокидаги қатор банклар пайдо бўлди. Бугун улар муваффақиятли фаолият юритмоқда. «ЎТбанк» Ўзбекистон-Туркия қўшма банки, «Ўзприватбанк» халқаро банки, «АБН Амро-банк» Ўзбекистон-Голландия қўшма банки ва «ЎзДЭУбанк» Ўзбекистон-Корея қўшма банки шулар жумласидандир.

Айни кунларда республикамизда жаҳоннинг ўн тўртта йирик банки, шу жумладан, Германиянинг «Дойче банк», «Берлинер банк», «Коммерцбанк» ва «Дрезднербанк», Франциянинг «Сосьете Женераль», «Насьонал де Пари» ва «Коммерсиаль де Франс», Швейцариянинг «Креди Свисс», Американинг «Чейз Манхеттен банк» каби банкларининг ваколатхоналари ишлаб турибди.

Ўзбекистон давлат сиёсатининг кўпроқ ташқи иқтисодий алоқаларга йўналтирилаётганлиги, шунингдек, хорижий инвесторлар томонидан мамлакатимизга бўлган қизиқишнинг ортаётганлиги хорижий сармоялар иштирокидаги банкларни ташкил этиш жараёнини тезлаштираётган бўлса, Президентимизнинг 1997 йил 24 апрелдаги «Хусусий тижорат банкларини ташкил қилишни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони янги тижорат банкларининг ҳуқуқий базасини янада чуқурлаштиришда катта аҳамият касб этди. Ушбу Фармонга биноан, бугунги кунда 7 та хусусий акциядорлик-тижорат банкига Марказий банкнинг банк операцияларини амалга ошириш ҳуқуқига эга лицензиялари берилди.

Марказий банк, шунингдек, Президентимизнинг «Банк аудити тизимини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони ижросини таъминлаш мақсадида ўтган йили республика тижорат банкларида жаҳонга машҳур «Артур Андерсон», «Делойт энд Туш», «Куперс энд Лайбрандт», «Ки Пи Эм Жи» ва «Эрнст энд Янг» каби нуфузли аудиторлик компаниялари томонидан халқаро аудит ўтказиш учун буюртмачи бўлди. Бундай даражадаги аудит уларнинг кучли ва заиф томонларини холис баҳолаш ҳамда келгусида рақобатбардошлигини ошириш ва халқаро андозаларга эришиш юзасидан ўз вақтида тегишли чора-тадбирларни амалга оширишларига ёрдам бермоқда.

Биз самарали ҳисоб-китоблар тизимини ташкил этиш ва уни ривожлантириш каби муҳим соҳада ҳам қатор муваффақиятларни қўлга киритдик. Ҳеч қандай муболағасиз айтиш мумкинки, бу масалада умуман янги технологияга ўтилди. Ҳозир Банклараро электрон тўловларнинг ягона тизими яратилган бўлиб, бу барча тижорат банклари ва уларнинг филиалларини тўла қамраб олди. Республикамизда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари ичида биринчилардан бўлиб мазкур тизим жорий этилганини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Фақат шугина эмас. 1996 йилнинг мартида Ўзбекистоннинг барча ҳудудларида Марказий банкдаги ягона марказдан бошқариладиган Ҳисоб-китоб марказлари очилди. Натижада тўловларнинг ўтиш муддати республикамиз миқёсида янада қисқарди: эндиликда у саноқли дақиқаларни ташкил этмоқда.

Юқори малакали мутахассислар томонидан олиб борилаётган мазкур иш шу йилнинг ўзидаёқ республикада реал вақт тартибида ишловчи ва халқаро андозалар талабига тўла жавоб берадиган замонавий тўлов тизимини яратиш имконини беради.

Булардан ташқари, Марказий банк томонидан Ўзбекистон Банклар уюшмаси ва тижорат банклари билан ҳамкорликда «Пластик карточкаларни қўллаган ҳолда нақд пулсиз ҳисоб-китобларни амалга ошириш миллий тизимини жорий этиш» Концепцияси ишлаб чиқилди. Мазкур дастурнинг амалга оширилиши нақд пул муомаласини тартибга солиш, нақд пулни хўжалик оборотига жалб қилиш, аҳоли ва корхоналарга хизмат кўрсатишни халқаро андозалар даражасига кўтариш ҳамда банк тизимида рақобат муҳитини ривожлантиришни таъминлайди.

Банк тизимида ҳисобга олиш ва ҳисоб-китоб тизимини такомиллаштиришнинг яна бир йўналиши 1997 йилнинг баҳорида халқаро андозаларга жавоб берувчи янги ҳисоб рақамлар режасининг жорий этилиши билан боғлиқ. Ушбу иш банклар фаолиятини такомиллаштириш, уларнинг аудит, банк назорати ва инвесторлар учун очиқлиги ва ошкоралигини ошириш, мамлакат банк тизимининг халқаро молиявий тизимлар билан уйғунлашувини чуқурлаштириш эҳтиёжларидан келиб чиқиб амалга оширилди. Бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботларининг янги шаклларини ишлаб чиқиш эса юқори малакали хорижий мутахассисларни жалб этган ҳолда бажарилди.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш лозимки, банк тизимидаги мутахассислар ва раҳбар ходимлар сезиларли даражада ёшариб бормоқда (мутахассисларнинг ўртача ёши 30-35 ни ташкил этади). Бу ҳол ёш мутахассисларни кўп босқичли суҳбатдан ўтказиб (улар бўлим бошлиғидан тортиб то ҳудудий бош бошқарма бошлиғигача бўлган раҳбарлар билан суҳбатдан ўтадилар), синов муддати билан ва ўқув амалиёти натижаларига қараб танлов асосида қабул қилишга имкон бермоқда. Бугунги кунда банк ходимларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизими — бу банк синфлари, коллежлар, иқтисодий университетлар ва институтлар, ўқув марказлари ва академиялар, минтақавий семинарлар ва халқаро конференциялардир.

Юқорида қайд этилган барча йўналишлар бўйича ислоҳотларни амалга оширишда, албатта, Ўзбекистоннинг Халқаро валюта фонди, Жаҳон банки, Европа Тикланиш ва тараққиёт банки каби етакчи халқаро ташкилотлар, шунингдек, бошқа халқаро муассасалар, банклар билан узвий ва амалий ҳамкорлик қилиши катта аҳамият касб этади. Қолаверса, ушбу ташкилотлар билан ҳамкорлик тор доирадаги ўзаро молиявий алоқалар доирасидан четга чиқиб, банк қонунчилигини ишлаб чиқиш, банкларнинг молиявий ва бошқарувчилик қобилиятини яхшилаш, банк назорати, бухгалтерия ҳисоби, ходимларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш соҳаларини такомиллаштиришга хизмат қилади. Шунинг учун ўтган давр мобайнида ХВФ ва Жаҳон банки томонидан тўлов балансини тартибга солиш, молия соҳаси ва қишлоқ хўжалигининг устувор тармоқларини ислоҳ этиш мақсадларига катта миқдорда маблағлар ажратилди.

Банк ислоҳотлари соҳасида эришилган ютуқлар тизимда ҳал этилмаган муаммолар йўқ, деган маънони билдирмайди, албатта. Муаммолар бор. Улардан энг асосийси айрим жойларда ҳали ҳам эски иш юритиш услубларининг сақланиб қолганлиги ва баъзи тижорат банклари раҳбарларининг ўз вазифаларини фақат номигагина бажараётганлигидир.

Банк менежменти сифатини ошириш йўлига, яъни тижорат банкларини акциялаштиришга ўтилганига анча бўлди. Аммо бугун давлат банкларини акциялаштириш жараёнларини янада чуқурлаштириш, акциялаштириб бўлинган банк муассасаларини эса таркибий қайта тузишни ҳаётнинг ўзи талаб этмоқда.

Ҳозирги вақтда сармоянинг асосий улушига давлат эгалик қиладиган бир неча тижорат банклари мавжуд. Ушбу банкларнинг фаолияти шуни кўрсатмоқдаки, улар амалда тижорат банклари тизимидаги барча активларнинг ярмидан ортиғига эгалик қилаяптилар, бу эса рақобатнинг ривожланишини тўхтатиб қўймоқда. Шу сабабли банк акцияларининг давлатга тегишли бўлган улушининг бир қисмини хусусийлаштирилган корхоналар ва хусусий шахсларга сотиш мақсадга мувофиқдир.

Яна шуниси ҳам борки, қатор акциядорлик банклари устав сармоясининг асосий эгалари давлат корхонаси ёки тўлиқ хусусийлаштирилмаган корхоналар ҳисобланади, ўз навбатида улар акцияларининг назорат пакети давлатга тегишлидир. Бу эса амалда давлат мулкчилигининг яширин шакли бўлиб, у амалдорларнинг зўравонлиги, эскича фикрлашнинг ҳукмрон бўлиши, банкнинг маъмурий усуллари билан бошқарилиши ва нодавлат акциядорлар ҳуқуқларининг поймол қилинишига олиб келади.

Мамлакатимиз тижорат банкларининг рақобатбардошлиги ва менежментини оширишда акциялаштириш воситаси билан бир қаторда уларнинг ўз акцияларини сотиш йўли билан хорижий сармояни жалб этишлари муҳим аҳамиятга эга. Афсуски, банкларимизда хорижий сармояни жалб этиш жараёни ҳозирча яхши ривожланмаяпти.

Бу ўз навбатида ушбу йўналиш юзасидан муайян чора-тадбирлар кўриш заруратини туғдирмоқда. Амалга оширилаётган тадбирлар эса акциядорлик банклари устав фондида акциядорлик сармоясини кўпайтириш ҳисобига банклар бошқарув тизимларининг мустаҳкамланишини таъминлайди, акциядорлар умумий йиғилишининг аҳамиятини оширади, банклар бошқаруви ва Кузатув кенгашлари фаолиятида акциядорлар иштирокини фаоллаштиради.

Республика банк тизимининг ривожланиш суръати ва йўналишлари йирик банклар томонидан белгиланиши ҳаммага маълум. Шунинг учун ушбу банклар акциядорларининг банк фаолиятини бошқаришда амалда қатнашишлари жуда муҳимдир. Ҳозир бизда бир гуруҳ хорижий маслаҳатчилар ва мутахассислар ишламоқда. Улар банк соҳасини таркибий қайта қуриш ва уни мустаҳкамлаш масалаларида техник ёрдам кўрсатаётирлар.

Юқорида санаб ўтилган тадбирлар мустақил мамлакатимиз банк тизими томонидан бозор иқтисодиёти шароитида амалга оширилган ишларнинг энг муҳим қирраларидир. **Аммо биз ҳали яна кўпгина ишларни қилишимиз керак.** Хусусан, инфляция даражасининг пасайиши, миллий валютамиз барқарорлигининг ошиши, аҳоли ва корхоналар жамғармасининг кўпайишини таъминлайдиган, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасига инвестициялар йўналтирилиши ҳамда жаҳон хўжалигига интеграциялашувни рағбатлантирадиган мақсадли пул-кредит сиёсатини изчил давом эттиришимиз лозим.

Республикамиз банк тизими ходимлари бундан буён ҳам ана шу эзгу мақсад — мамлакатимиз истиқлолини мустаҳкамлаш йўлида ўз куч-ғайратларини аямай, сидқидилдан меҳнат қилаверадилар.

Republican Trade and Exhibition Centre
UZEXPOCENTRE

МИНИТЕХ-98

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги
Сизни
"ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ҚАЙТА ИШЛАШ ВА ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ МОЛЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БЎЙИЧА ИХЧАМ УСКУНА ВА МИНИТЕХНОЛОГИЯЛАР"
халқаро кўргазмасига таклиф этади.
Кўргазма 1998 йил 24—27 август кунлари РСКМ "Ўзэкспомарказ" 4-павильонида бўлади.
Манзил: Тошкент ш., Амир Темур кўчаси, 107.
Кўргазманинг ишлаш вақти:
24 август-соат 12.00-18.00
25-26 август-соат 10.00-18.00
27 август-соат 10.00-15.00
Кўргазмада Болгария, Япония, Туркия, Италия, Хитой, Олмония ва бошқа давлатлар минитехнологиялари ва ихчам ускуна намуналари намойиш этилади.
Кўргазмада Исроил давлатининг миллий бўлимида 15 дан зиёд фирмалар иштирок этадилар.
866

"ТОШШАҲАРЙЎЛОВЧИТРАНС" ДАВЛАТ АССОЦИАЦИЯСИ
Чипта сотувчиларни ишга таклиф этади
Маълумот учун телефонлар: 34-84-19, 34-82-37.
Ўртача ойлик иш ҳақи миқдори 6-8 минг сўм
Бир йилдан ортиқ иш стажи бўлганларга 20% дан 50% гача миқдорда устама ҳақ тўланади.
Шаҳар йўловчи транспорти чипта сотувчилари имтиёзли нафақага чиқиш, даромадлардан имтиёзли солиқ тўлаш ҳуқуқига эга бўладилар.

851

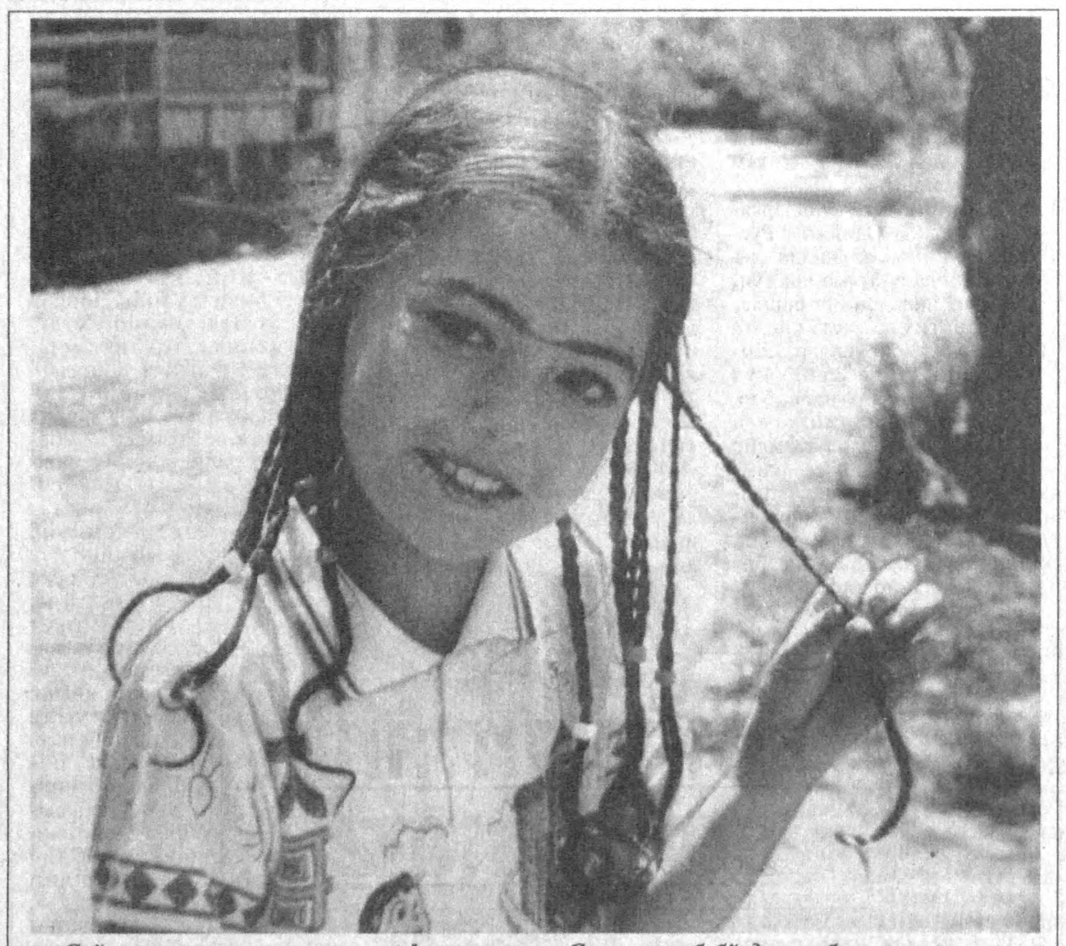

Сойнинг шарқираши, гуллар ифори,
Соҳиллар болалик эртагин сўйлар.
Ишонгум, йўлларинг саодат сари,

Сенга насиб бўлди шу бахтли кунлар.
Умринг узун бўлсин, эзгулик ҳамроҳ,
Сочини қирқ кокил ўрган қизалоқ.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ сурат-лавҳаси.

ЁЗ — ЎТМОҚДА СОЗ!

«ЖИЛҒАЧА»НИНГ ЖАЖЖИЛАРИ

Фориш туманидаги «Жилғача» оромгоҳида Зафаробод тумани меҳнаткашларининг 300 нафар ўғил-қизлари ёзни соз ўтказишаяпти. Чунки туман касаба уюшма ташкилотлари уларга кетадиган йўлланма харажатларининг тўқсон фоизини ўз ҳисобига олди. 56-хўжаликлараро механизациялашган кўчма жамлама, дон корхонаси оромгоҳни тўлиқ таъмирлаб беришди. Пахта тозалаш ҳиссадорлик жамияти эса 1-ўрта мактабнинг аълочи 30 ўқувчисига бепул йўлланма берди.

Шунингдек, оромгоҳларга боролмай қолган ўқувчилар ҳомийлар томонидан Ватанимизнинг тарихий шаҳарлари бўйлаб саёҳатларга жўнатилди.

Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

САНЪАТ

БАДИИЙ АСАРЛАР КЎРГАЗМАСИ

Навоий шаҳрида вилоят рассомлари, ҳайкалтарошлари, халқ амалий санъати усталари ва ҳунармандларининг республика мустақиллигининг 7 йиллигига бағишланган бадиий асарлар савдо кўргазмаси бўлиб ўтди.

Кўргазмани Ўзбекистон Бадиий академияси билан Навоий вилоят "Ҳунарманд" уюшмаси ташкил этди. Унда сопол ва ганчдан ясалган турли совғабоп ўйинчоқлар, шунингдек, миллий кийим-кечак, рўзғор буюмлари, расмлар намойиш этилди. Кўргазма давомида бир миллион сўмликдан кўпроқ турли буюмлар сотилди.

Ёрқул УМАР,
ЎзА мухбири.

ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ!

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитасининг Кўчмас мулк ва сармоялар агентлиги Фарғона ўрмон хўжалигининг қуёнчилик комплексини сотишни танлов асосида ўтказмоқда.

Танлов 1998 йил 16 сентябрда ўтказилади. Танловга Ўзбекистон Республикасидаги ва шунингдек, хорижий юридик ҳамда жисмоний шахслар таклиф қилинади.

Қуёнчилик комплекси Фарғона шаҳрининг Қорасув даҳасида жойлашган.
Ер майдони 4,2 га. ни ташкил этади (ер майдони муддатсиз фойдаланишга берилади).
Ишлаб чиқариш майдонларининг ҳажми 9.500 кв.м бўлиб еттита асосий корпусдан иборат, бундан ташқари ёрдамчи бино ва иншоотлар мавжуд.

Бошланғич баҳоси 17931 минг, сўм.

Комплекснинг сотилиш шартлари:

1. Камида 20 шахсни иш билан таъминлаш.
2. Бизнес планни тақдим этиш.
3. Умумий инвестиция ҳажми.
4. Сотиб олиш учун таклиф этилган баҳо.

Танловда қатнашиш ва бошқа зарур маълумотлар бўйича Сиз Кўчмас мулк ва сармоялар агентлигига мурожаат қилишингиз мумкин.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, А.Темур Кўчаси, 24-уй, 3-қават, 316-хона.
Телефонлар: 137-60-56, 137-60-58, 137-60-59, 137-60-61.

11@867

БЕРДАҚ ТАВАЛЛУДИНИНГ 170 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

УЛУҒЛАРИН АРДОҚЛАЙДИ УЛУҒ ЮРТИМ

Бу йил улкан қорақалпоқ шоири Бердақ (Бердимурод) Қарғабой ўғли таваллудининг 170 йиллигини кенг нишонлаш ҳақида республика Вазирлар Маҳкамасининг қарори чиқди. Жамоатчи мухбиримиз Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Доимий Вакили Кенесбой Юсупбоев билан шу ҳақда суҳбатлашди.

— Дарҳақиқат, халқпарвар шоир, демократ ижодкор Бердақнинг юбилейини нишонлаш ҳақида юртбошимиз имзо чеккан мазкур қарор ижодкорлар аҳлини, барча меҳнаткашларни суюнтириб юборди, қилинаётган ва режалаштирилаётган ишларимизга янгича кенг миқёслар бағишлади. Улар ғоят хилма-хил ва кўп. Мақсад битта — Бердақ бобомиз ижодиётини тарғиб қилиш орқали халқимизнинг маънавиятини, қадриятларини, меросини, санъатини бутун жаҳонга кўрсатиш. Зеро, шоир ижодиёти мана шундай мақсад-ниятларга тўла жавоб бера оладиган ижод булоғи саналади.

Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги ишлаб чиққан тадбирлар асосида, Қорақалпоғистоннинг Бўзатов туманида Бердақ боғини яратиш ишлари қизғин бошлаб юборилди, Нукус шаҳрида шоир музейини қуриш режалаштирилмоқда.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги томонидан пойтахтнинг марказий кўчаларидан бирига Бердақ номини бериш, унинг номи билан аталадиган хиёбон ташкил қилиш, хиёбонга танлов асосида қабул қилинадиган шоирнинг бюстини ўрнатиш каби тадбирлар амалга оширилмоқда. Республика Давлат матбуот қўмитаси, Почта ва телекоммуникациялар агентлиги юбилейга атаб Бердақ шеърларини, шоир ҳақидаги асарларни нашр этиш, сиймоси тасвирланган плакатлар, почта маркалари, открыткалар, конвертлар, кўкрак нишонлари, анжуманга тааллуқли таклифнома ва буклетлар тайёрламоқда. Ўзбекистон Фанлар академияси мамлакатимиз вилоятларида илмий-амалий конференциялар, ноябрь ойида Тошкентда Бердақ ижодиёти ва Шарқ халқларининг адабий-маданий алоқалари, миллий уйғониш мавзуларига бағишлаб халқаро анжуман ўтказишни режалаштирган. Адабий учрашувлар, давра суҳбатлари, маърифий кечалар, назм ва наво йиғинларини ташкил қилиш ҳам республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази, Ёзувчилар уюшмаси, Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши иш режаларидан ўрин олган. Ўзбек тилида янги, аввалгиларига нисбатан тўлдирилган, илмий асосдаги шеърий тўплами кўп нусхада нашр этилади. Бердақ асарлари ўтган қирқ-эллик йил мобайнида Миртемир таржимасида тўрт маротаба нашр қилиниб халқимизга етказилганди.

Яқин кунларда «Ўзбеккино» давлат-акциядорлик компанияси томонидан тайёрланган Бердақнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятига бағишланган икки қисмдан иборат бадиий-ҳужжатли фильм томошабинларга армуғон этилади.

Аввало, шуни айтиб ўтай:

Мустақиллигимизнинг еттинчи йилида яшаяпмиз. Қорақалпоқ халқи узоқ ўтмишда ҳам, Бердақ яшаган замонда ҳам, ундан кейинги, шўролар даври йилларида ҳам оғир синовларни бошдан кечирди. Машаққатли ҳаёт, таҳликали йиллар баёни Бердақ ижодида, ўтмишдаги бошқа шоирларимиз асарларида ҳам бор. Гап шундаки, ота-боболаримиз озод, фаровон ҳаётни, эркин замонларни орзу қилиб яшади.

Шоирнинг мана шундай асл инсоний фазилатлар куйланган кўплаб шеърлари, достонлари халқ орасида ёд бўлиб кетди, мустаҳкам заминга эга бўлган тарбия воситасига айланди. Қисқача қилиб айтганда, Бердақ ижоди ўз аҳамиятини, қадрини ҳеч қачон йўқотмайдиган халқимиз тарихининг ажралмас бир қисми бўлиб қолгандир.

Улуғларини ардоқлаётган юртнинг келажаги буюк бўлиши, шубҳасиз. Шоиримиз Абдулла Орипов айтганидек: «Улуғликдан улуғлик туғилиб келган доим!...» Ана шу улуғларимиз сафида Бердақ бобомизнинг ўлмас номи ҳам борлиги бизни севинтиради, улуғликка чорлайди, халқ учун, Ватан учун фидойи меҳнат қилишга ундайди.

Музаффар АҲМАД
ёзиб олди.

Реклама ва эълонлар
136-09-25

«МАҲАЛЛА»
ПУЛ ЮТУҚЛИ ЛОТЕРЕЯСИНИНГ ТИРАЖ МУДДАТИ

«Маҳалла» хайрия жамғармаси қарори ва Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг рухсати билан

1998 ЙИЛ 24 СЕНТЯБРГА КЎЧИРИЛДИ.

Лотерея билетлари Халқ банкининг барча бўлим ва бўлинмаларида, маҳаллалар ва газета дўконларида сотилмоқда.

Битта билет баҳоси 50 сўм.

Ютуқлар юз сўмдан миллион сўмгача!

843

Барчангизга омад тилаймиз!

ҲУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР!

"Ўзбекбирлашув" ва "Матлуботсавдо" ҳудудий акциядорлик компаниялари 1998 йилнинг 10 августидан 10 сентябригача Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларнинг барча туманларида янги ўқув йили муносабати билан

"МАКТАБ БОЗОРЛАРИ"
ташкил этади.

Сизлар ушбу "мактаб бозорлари"дан ўқув қуроллари, адабиётлар ва дарслик китоблари ҳамда 20 фоизгача арзонлаштирилган нархларда болалар кийим-кечаклари, пойабзаллари ва бошқа саноат молларини харид қилишингиз мумкин.

Мактаб бозорларига хуш келибсиз, азиз дўстлар!

853

СПОРТ

ЖАҲОН КУМУШ КУБОГИ – ЎЗБЕКИСТОНДА

Англияда ногиронлар ўртасида футбол бўйича жаҳон кубоги учун мусобақалар ниҳоясига етди. Унда АҚШ, Бразилия, Канада, Сальвадор, Россия, Грузия, Англия ва Ўзбекистон командалари иштирок этди.

Икки марта жаҳон чемпиони, йирик халқаро мусобақаларнинг совриндорини бир неча бор қўлга киритган «Байналмилал» клуби футболчилари тўла таркибда республикамиз миллий терма командасига киритган эди. Улар чиройли ўйин кўрсатиб, футбол мухлисларини ром қилди ҳамда жаҳон кумуш кубогини қўлга киритди.

Спортчиларимиз ярим финалда бразилияликларни 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратиб, финалда Россия футболчилари билан учрашди. Бу учрашув 3:0 ҳисобида россияликлар фойдасига ҳал бўлди.

Ўзбекистонлик спортчилар қўлга киритган жаҳон кумуш кубоги футболчиларимиз чемпионатга яхши тайёргарлик кўргани ва уларнинг имконияти катталигидан дарак беради.

(ЎзА)

ЎЗБЕКИСТОНДАГИ РАДИАТОРЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ ЯГОНА КОРХОНА
ЎЗБЕК-РОССИЯ "ҚАРШИРАДИАТОР" ҚЎШМА КОРХОНАСИ
"МТЗ", "ОЛТОЙ", "ДТ"
тракторлари учун сувли радиаторларни ишлаб чиқаради ва сотади.

Манзилимиз: Қашқадарё вилояти, Бешкент шаҳри, Ҳамза кўч., 27.
Тел: 8 (37537) 2-29-30, 2-13-80.
Тошкентдаги тел: (371) 130-21-59.

350

Республика ихтисослаштирилган акциядорлик-тижорат банки — «Ғаллабанк» жамоаси банкнинг Сурхондарё вилоят филиали маъсул ходими **Дилмурод ТЎХТАЕВнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

Очиқ турдаги «Тошкент почтаси» акционерлик жамияти жамоаси директор муовини Хатира Шоменова Тожибоевага оталари **Шомен ота ТОЖИБОЕВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент Давлат техника университети Нефть ва газ факультети жамоаси профессор Пўлат Комилович Азимовга рафиқалари **Умидахон АЗИМОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: М. Егоров (масъул котиб — «Народное слово»), А. Жабборов, С. Зинин, М. Миралимов, С. Муҳиддинов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Л. Пак (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), М. Сафаров, Л. Спиридонов, Р. Фарҳодий, И. Худоёров, И. Шоғуломов, Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Хатлар бўлими 136-29-89, 133-07-48; Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 9173. 34565 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва оператор Сергей ЛУКИН томонидан саҳифаланди.
Таҳририятга ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи муҳаррир — Қ. Эшматов.
Навбатчи — И. Тошев.
Мусаҳҳиҳ — Ф. Усмонов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00
Босишга топширилди: 22.20 1 2 3 4 5 6